

Број: 1-03-349-32/22-14
Датум: 04.05.2023.
Београд

На основу чл. 8. став 1. тачка 2), 17, 22, 60, 62. ст. 1-3. и 63. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 – др. закон), члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16, 95/18 – аутентично тумачење и 2/23 – УС), чл. 12. став 1. тачка 2), 21. и 28. Статута Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге („Службени гласник РС“, бр. 125/14 и 30/16), Одлуке о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС“, број 78/18), Извештаја о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште април – јун 2022. године, који је Управни одбор Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге дана 23.9.2022. године усвојио закључком број: 1-К-021-39/22-1 (објављен на интернет страници Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге www.ratel.rs), у поступку анализе veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште и одређивања оператора са значајном тржишном снагом, као и одређивања обавеза оператору са значајном тржишном снагом,

Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге доноси

РЕШЕЊЕ

- I. Предузеће за телекомуникације Телеком Србија акционарско друштво, Београд, Таковска 2, Београд, одређује се за оператора са значајном тржишном снагом на veleпродајном тржишту средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште.**
- II. Оператору из става I. диспозитива овог решења одређују се следеће обавезе:**
 - 1) објављивања одређених података (у форми стандардне понуде);
 - 2) недискриминаторног поступања;
 - 3) рачуноводственог раздвајања;
 - 4) омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава;
 - 5) контроле цена и примене трошковног рачуноводства.
- III. Оператор из става I. диспозитива овог решења дужан је да обавезу објављивања одређених података (у форми стандардне понуде), у складу са одредбама члана 64. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС,**

62/14 и 95/18 – др. закон), а која се посебно односи на: рачуноводствене податке, техничке спецификације, карактеристике мреже, услове понуде и коришћења (укључујући ограничења), рокове важења понуде и цене, извршава на следећи начин:

- 1) да објави Стандардну понуду за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји која се односи на услугу *bitstream* приступа и која се нуди путем мреже бакарних парица и xDSL технологије, путем хибридниh оптичко-коаксијалних мрежа и путем оптичких мрежа изграђениh у FTTH/B (*Fiber to the Building*, оптика до зграде) архитектури, на основу које други оператори неће бити у обавези да плаћају додатне трошкове који нису неопходни за пружање релевантне услуге;
- 2) да Стандардна понуда за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји буде детаљно рашчлањена у складу са потребама тржишта и да садржи врсту услуге, одговарајуће рокове, услове и цене услуга, при чему основни елементи Стандардне понуде за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји садрже:
 - опште одредбе које се односе на предмет, опсег и ограничења стандардне понуде, измене стандардне понуде, поступак измене уговора о коришћењу услуге и/или приступа мрежи у случају измене стандардне понуде, начине усклађивања уговора произашлиh из стандардне понуде, примену стандардне понуде, време ступања на снагу стандардне понуде, важење стандардне понуде, захтев за започињање преговора за закључивање уговора који нарочито мора садржати рокове за одговор на захтеве за коришћење услуге *bitstream* приступа;
 - опис услуга које су садржане у стандардној понуди;
 - детаљне услове за поступак закључења уговора о коришћењу услуге *bitstream* приступа (поступке подношења захтева и пружања услуге *bitstream* приступа, услове за активацију и пружање услуге, разлоге за одбијање захтева и/или трајно/привремено обустављање пружања услуге);
 - техничке услове – архитектуру услуге *bitstream* приступа у мери у којој је иста релевантна за реализацију ове услуге (тачке приступа за све врсте услуга које су дефинисане стандардном понудом, врсте и опис расположивих интерфејса и припадајућих протокола, врсте приступних водова, стандардни ниво услуге у погледу успостављања приступа и преноса података, аутентификације и преноса података, техничких услова и начина повезивања оператора корисника стандардне понуде на мрежну платформу оператора за приступ мрежи, измене техничких параметара и сл.) и списак терминалне опреме која је компатибилна са опремом оператора из става I. диспозитива овог решења;
 - цене услуга *bitstream* приступа (цене и начин обрачуна накнада за сваки одговарајући део стандардне понуде);
 - обрачун, наплату и инструменте осигурања плаћања;
 - квалитет услуга - услове пружања *bitstream* приступа, рокове за одговоре на захтеве за пружање услуге *bitstream* приступа, уговоре о нивоу услуге (SLA - *Service Level Agreement*), референтне услове уговора о коришћењу услуге *bitstream* приступа који укључују надокнаде због неизвршења уговорних

- обавеза, одржавање, утврђивање и отклањање сметњи, привремену обуставу пружања услуге и трајну обуставу пружања услуге;
- управљање, рад и одржавање услуге (услове приступа системима оперативне подршке, информационим системима и базама података оператора за приступ мрежи за потребе подношења претходних захтева, захтева за пружање услуге, уклањање кварова и наплату);
 - одговорност и накнаду штете;
 - поверљивост информација и пословну тајну;
 - поступак миграције оператора корисника стандардне понуде између услуга;
 - решавање спорова;
 - додатке стандардне понуде (попис регионалних приступних тачака, форму захтева за услугу *bitstream* приступа, текст споразума о поверљивости, текст инструмента осигурања плаћања, образац за пријаву кварова/сметњи, обрасце за поступак миграције оператора корисника стандардне понуде на друге технологије преко којих се може пружати услуга).
- 3) да Регулаторној агенцији за електронске комуникације и поштанске услуге, у односу на пружање релевантне услуге, доставља квартално детаљне извештаје који ће обухватити све релевантне показатеље ефикасности (KPI – *Key Performance Indicators*) и то:
- број примљених захтева по оператору и по преносним брзинама;
 - број примљених захтева од оператора по тачкама спајања (POP – *Point of Presence*);
 - број одбијених захтева по одређеним разлозима за одбијање;
 - број реализованих захтева унутар одређеног рока;
 - просечно време успостављања услуге по оператору;
 - број активних широкопојасних линкова по локалним централама (MDF – *Main Distribution Frame*) односно CMTS (*Cable Modem Termination System*) уређајима;
 - број пријављених кварова (сметњи) по типу приступа;
 - просечно време за отклањање кварова по операторима;
 - број отклоњених кварова у оквиру одређеног времена (*basic SLA – basic Service Level Agreement*);
 - QoS (*Quality of service*, квалитет услуге) за VoIP (*Voice over Internet Protocol*, IP телефонија);
 - QoS за IPTV (*Internet Protocol Television*, IP телевизија), односно за услугу дистрибуције медијских садржаја преко прикључака реализованих путем хибридне оптичко-коаксијалне мреже;
 - QoS за VoD (*Video on Demand*, видео на захтев);
- 4) да Регулаторној агенцији за електронске комуникације и поштанске услуге омогући приступ систему или бази података који се користе за обрачун и чување релевантних показатеља ефикасности;

5) да обезбеди да минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања Стандардне понуде за услуге широкопојасног приступа у велепродаји буде у складу са општим актом Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, који ближе прописује минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда.

IV. Оператор из става I. диспозитива овог решења дужан је да обавезу недискриминаторног поступања, сагласно одредбама члана 65. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 – др. закон), извршава тако да другим операторима пружа услуге под једнаким условима и са истим квалитетом као што то чини за сопствене потребе, односно за потребе повезаних лица или партнера, те је у обавези да:

- 1) обезбеди једнаке услове (пре свега у погледу цена, рокова и информација) при истим околностима за све операторе кориснике који пружају исте услуге;
- 2) пружа услуге и податке операторима корисницима под истим условима и уз исти квалитет услуге који обезбеђује за сопствене потребе, потребе повезаних лица или партнера.

V. Оператор из става I. диспозитива овог решења дужан је да обавезу рачуноводственог раздвајања, сагласно одредбама члана 66. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), извршава тако да обезбеди одвојено рачуноводствено праћење пословних активности у вези са пружањем услуге *bitstream* приступа, и то на начин да:

- 1) припреми и достави извештај о раздвајању рачуна успеха и ангажоване имовине по свим врстама тржишних услуга, у роковима прописаним општим актом Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, којим се уређује примена трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавање од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација;
- 2) на захтев Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге достави велепродајне и интерне трансферне цене, ради утврђивања постојања неоправданог унакрсног субвенционисања;
- 3) на захтев Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге омогући увид у закључене уговоре, рачуноводствене податке, укључујући и податке о приходима оствареним на релевантном тржишту.

VI. Оператор из става I. диспозитива овог решења дужан је да обавезу омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава, сагласно одредби члана 67. став 3. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), извршава тако да:

- 1) у складу са техничким могућностима другим операторима пружи услугу *bitstream* приступа, која се нуди путем мреже бакарних парица и xDSL (*X Digital Subscriber*

- Line*) технологије, путем хибридних оптичко-коаксијалних мрежа и путем оптичких мрежа изграђених у FTTH/V архитектури;
- 2) преговара са другим операторима који траже приступ у доброј вери и да, у оквиру ове обавезе, одговори на сваки разуман захтев у року од 5 (пет) радних дана;
 - 3) не укида неоправдано већ одобрени приступ мрежи и припадајућој инфраструктури. У случају да не постоји договор између оператора, оператор из става I. диспозитива овог решења у обавези је да обавести операторе кориснике и Регулаторну агенцију за електронске комуникације и поштанске услуге о укидању постојеће (бакарне) мреже за приступ две године унапред, како би оператори корисници имали времена да испланирају алтернативни приступ до крајњег корисника;
 - 4) пружи одређене услуге другим операторима под велепродајним условима;
 - 5) одобри приступ техничким средствима, протоколима и другим кључним технологијама које су потребне за пружање услуга;
 - 6) омогући колокацију, односно други облик заједничког коришћења припадајућих средстава;
 - 7) омогући приступ системима оперативне подршке или сличним софтверским системима, ради обезбеђивања лојалне конкуренције у пружању услуга електронских комуникација;
 - 8) обезбеди међуповезивање мрежа и припадајућих средстава;
 - 9) обезбеди приступ повезаним услугама, попут услуга базираних на подацима о идентитету, локацији и доступности корисника;
 - 10) пружи услуге потребне за обезбеђивање интероперабилних услуга за повезивање крајњих корисника, укључујући и услуге интелигентних мрежа;
 - 11) у складу са техничким могућностима и на оправдане захтеве оператора корисника омогући техничке услове за пружање IP телефоније (VoIP), IP телевизије (IPTV), односно услуге дистрибуције медијских садржаја преко прикључака реализованих путем хибридне оптичко-коаксијалне мреже и видеа на захтев (*Video on Demand*) на малопродајном тржишту, унутар услуге *bitstream* приступа (путем закупљивања логичких канала);
 - 12) успостави јединствен систем информисања, којим ће сопствене малопродајне јединице и јединице других оператора обавестити о узроцима прекида и року за њихово отклањање;
 - 13) исправи насталу грешку у року од 48 сати од пријаве грешке, односно, у случају озбиљне грешке, у року од највише 5 (пет) радних дана. О продужењу рока оператор из става I. диспозитива овог решења је дужан да обавести оператора корисника и Регулаторну агенцију за електронске комуникације и поштанске услуге, уз специфицирање разлога који указују да се ради о озбиљној грешци;
 - 14) одговори на питања у вези са информацијама о услузи *bitstream* приступа у року од 3 (три) радна дана;
 - 15) у случају одбијања захтева за приступ, одмах обавести оператора подносиоца захтева путем јединственог информационог система о разлозима за одбијање, а

најкасније у року од 10 (десет) радних дана пошаље техничку документацију, која треба да садржи разлоге за одбијање;

16) поштује рокове: рок за завршетак радова за приступ и коришћење елемената мреже је 8 (осам) радних дана од дана пријема налога, а за почетак радова највише 2 (два) радна дана од дана пријема налога од стране оператора корисника;

17) специфицира техничке параметре за сваку тачку преузимања саобраћаја услуге *bitstream* приступа;

18) омогући следеће миграције:

- између тачака/нивоа услуге *bitstream* приступа;
- између услуге *bitstream* приступа и услуге рашчлањеног приступа локалној петљи.

VII. Оператор из става I. диспозитива овог решења дужан је да обавезу контроле цена и примене трошковног рачуноводства, сагласно одредбама члана 68. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), извршава у складу са општим актом Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, којим се уређује примена трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавање од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација, на начин којим се обезбеђује ефикасност, одржива конкуренција и добробит потрошача, а односи се на велепродајну услугу широкопојасног приступа.

VIII. Оператор из става I. диспозитива овог решења је у обавези да, у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема захтева Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, сачини и објави нову Стандардну понуду за услуге широкопојасног приступа у велепродаји у складу са општим актом Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, који ближе прописује минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда и овим решењем.

IX. Одбија се предлог оператора из става I. диспозитива овог решења за одржавање усмене расправе, изнет у изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године.

X. Ово решење је коначно.

Образложење

Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Агенција) је, по службеној дужности, сагласно одредби члана 60. став 1. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 - др. закон, у даљем тексту: Закон), извршила анализу велепродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште, уз примену Препоруке Комисије од 9. октобра 2014. године о релевантним тржиштима производа и

услуга у области електронских комуникација подложних претходној (*ex ante*) регулацији 2014/710/ЕУ (у даљем тексту: Препорука Комисије о релевантним тржиштима 2014/710/ЕУ), ради утврђивања релевантности тржишта у смислу претходне регулације, односно да ли на посматраном тржишту постоји делотворна конкуренција или један или више оператора са значајном тржишном снагом (у даљем тексту: оператор са ЗТС), те о томе сачинила Нацрт Извештаја о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште август 2021 – фебруар 2022. године (у даљем тексту: први Нацрт извештаја о анализи тржишта). Агенција је, у складу са одредбама чл. 34-36. Закона, у периоду од 7.3.2022. године до 7.4.2022. године спровела поступак јавних консултација ради прибављања мишљења стручне и шире јавности на први Нацрт извештаја о анализи тржишта, а након тога извршила анализу пристиглих мишљења, коментара и предлога на наведени извештај и поводом истих, након брижљиве оцене, заузела свој став и дала образложење у оквиру документа „Коментари на Нацрт Извештаја о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште добијени у оквиру јавних консултација и одговори Агенције“ број: 1-03-349-32/22-6 од 27.6.2022. године, који је објављен на интернет страници Агенције www.ratel.rs и јавно доступан у одељку: *јавне консултације > 12.4.2022. завршене јавне консултације о Нацрту Извештаја о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште.*

Ценећи достављена мишљења оператора и Комисије за заштиту конкуренције у оквиру предметних јавних консултација, уз укључивање у међувремену пристиглих и расположивих података за 2021. годину, Агенција је извршила одређене измене у првом Нацрту извештаја о анализи тржишта, те је сачинила Нацрт извештаја о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште април – јун 2022. године (у даљем тексту: други Нацрт извештаја о анализи тржишта). Агенција је, у складу са одредбама чл. 34-36. Закона, у периоду од 4.7.2022. године до 4.8.2022. године спровела поступак јавних консултација ради прибављања мишљења стручне и шире јавности на други Нацрт извештаја о анализи тржишта. Све достављене коментаре Агенција је пажљиво размотрила и образложила свој став поводом истих у Извештају о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште април – јун 2022. године (у даљем тексту: Извештај о анализи тржишта), који је усвојио Управни одбор Агенције дана 23.9.2022. године закључком број: 1-К-021-39/22-1 (објављен на интернет страници Агенције www.ratel.rs), и у коме је садржана чињенична грађа за доношење решења у овој управној ствари.

Одлуком о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС“, број 78/18), која је ступила на снагу 27.10.2018. године, veleпродајно тржиште средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште одређено је за релевантно тржиште подложно претходној регулацији.

То значи да је укупност оперативних активности предузетих сагласно наведеним одредбама Закона, ради утврђивања чињеничног стања које представља подлогу за

доношење решења, и у коме су садржане одлучне чињенице, ближе приказана у Извештају о анализи тржишта, те исти садржи све правно релевантне чињенице и околности у складу са начелом истине и слободне оцене доказа у управном поступку, сагласно одредбама члана 10. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16, 95/18 – аутентично тумачење и 2/23 – УС, у даљем тексту: ЗУП). Као такав, Извештај о анализи тржишта, у складу са одредбама члана 102. ЗУП-а, којом је уређен начин утврђивања чињеница и околности од значаја за поступање у управној ствари, односно чињенице изнете у њему, представљају основ за примену одредаба чл. 62. и 63. Закона, тј. основ су за доношење овог решења, којим је одређен оператор са ЗТС на релевантном тржишту, одређене му регулаторне обавезе, као и начин њиховог извршавања.

Агенција је приликом анализе veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште, сагласно одредби члана 60. став 1. Закона, водила рачуна о примени Препоруке Комисије о релевантним тржиштима 2014/710/ЕУ, као и Смерницама о анализи тржишта и процени значајне тржишне снаге на основу регулаторног оквира ЕУ за електронске комуникационе мреже и услуге 2018/С 159/01 (у даљем тексту: Смернице).

Период на који се анализа veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште односи обухвата податке добијене од оператора за 2018, 2019. и 2020. годину, а поред напред наведених података, Агенција је узела у обзир и све доступне податке оператора за 2021. годину.

У поступку анализе предметног тржишта, Агенција је, сагласно одредбама чл. 60. став 2. и 62. став 3. Закона, сарађивала са Комисијом за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија), као органом надлежним за заштиту конкуренције. Комисија је дана 6.4.2022. године доставила Агенцији мишљење број: 9/0-02-338/2022-2 од 4.4.2022. године на први Нацрт извештаја о анализи тржишта. У достављеном мишљењу, Комисија је оценила прихватљивим налазе и закључке које први Нацрт извештаја о анализи тржишта садржи, те да је исти сачињен у складу са принципима заштите конкуренције, с тим да је сматрала да је одређене наводе било потребно додатно образложити и допунити предметни први Нацрт извештаја о анализи тржишта у појединим аспектима. Будући да је наведено да је уочен тренд све чешће употребе мобилних телефона у сврху широкопојасног приступа интернету, Комисија је констатовала да је приказана само расподела претплатника према начину мобилног приступа и укупан број корисника мобилног широкопојасног приступа, те да нису приказана учешћа оператора у овом сегменту, мерено бројем корисника. Агенција је, сагласна са овим коментаром, извршила одређене допуне у делу који се тиче ових података, у складу са предлогом Комисије. Поред тога, Комисија је изнела мишљење да ће у наредном периоду бити реално да се овај сегмент укључи у дефиницију тржишта широкопојасног приступа интернету, имајући у виду да постоји реална могућност да се одређеним технологијама оствари капацитет мобилних мрежа упоредив са капацитетима који се нуде у фиксним широкопојасним мрежама. Узимајући у обзир потенцијал мобилних мрежа високог капацитета, као и њихова ограничења, Агенција је, поводом овог коментара, констатовала да

ће наставити да прати развој ове врсте приступа у Републици Србији и с тим у вези предузимати одговарајуће кораке. Комисија је указала да је, за разлику од претходне анализе овог релевантног тржишта, када је закључено да оператори Предузеће за телекомуникације Телеком Србија акционарско друштво, Београд, Таковска 2, Београд (у даљем тексту: Телеком Србија а.д.) и SERBIA BROADBAND - SRPSKE KABLOVSKE MREŽE DOO BEOGRAD (VOŽDOVAC), Булевар Пека Дапчевића 19, Београд (у даљем тексту: SBB DOO) поседују заједничку ЗТС, у првом Нацрту извештаја о анализи тржишта изведен закључак по коме се оператор Телеком Србија а.д. одређује за оператора са појединачном ЗТС. С тим у вези, Комисија је изнела став да би било корисно први Нацрт извештаја о анализи тржишта допунити опредељујућим критеријумима и образложењима за измену закључка из претходне анализе, уз претпоставку да се исти односе првенствено на непостојање тражње за наведеном услугом од оператора SBB DOO, као и на техничка и географска ограничења HFC мреже. Као што је Комисија већ навела у достављеном мишљењу, Агенција је извела другачије закључке у односу на претходну анализу тржишта, имајући у виду тренутно стање на предметном тржишту, односно промене које су наступиле у периоду између две анализе тржишта, а узимајући у обзир и непостојање тражње за услугом *bitstream* приступа оператора SBB DOO. Прихватајући коментар Комисије, као и одређене коментаре оператора, уз укључивање расположивих података за 2021. годину, Агенција је извршила одређене допуне у првом Нацрту извештаја о анализи тржишта, у циљу додатног појашњења изведених закључака. У даљем поступку анализе овог тржишта, Комисија је дана 26.7.2022. године доставила Агенцији мишљење број: 9/0-02-537/2022-2 од 25.7.2022. године на други Нацрт извештаја о анализи тржишта. У достављеном мишљењу Комисија је оценила прихватљивим налазе и закључке које други Нацрт извештаја о анализи тржишта садржи. Такође, Комисија је констатовала да је Агенција извршила измене и допуне у складу са мишљењем Комисије достављеним у оквиру првог круга јавних консултација, у делу који се односи на мобилни широкопојасни приступ интернету, као и у погледу појашњења изведених закључака, имајући у виду тренутно стање на предметном тржишту, односно промене које су наступиле у периоду између две анализе тржишта.

Одређивање оператора са ЗТС експлицитно је уређено одредбама члана 62. Закона.

Обавезе оператора са ЗТС, које се решењем одређују оператору са ЗТС, прописане су одредбама члана 63. Закона.

Велепродајно тржиште средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште је у поступку анализе дефинисано у производној и географској димензији, анализирани су критеријуми за утврђивање значајне тржишне снаге, а по окончању тог поступка за оператора са ЗТС одређен је оператор Телеком Србија а.д.

Агенција је ставом II. диспозитива овог решења, оператору са ЗТС одредила обавезе на основу постојећег стања тржишне конкуренције и идентификованих потенцијалних препрека у развоју тржишне конкуренције, са којима се суочавају оператори на велепродајном тржишту средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште.

Агенција је закључила да у производној димензији, велепродајно тржиште средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште чини велепродајна услуга *bitstream* приступа, која се може реализовати путем:

- мреже бакарних парица и xDSL технологије;
- хибридних оптичко–коаксијалних мрежа оператора КДС и
- оптичких каблова у FTТх мрежној архитектури.

Наведена услуга *bitstream* приступа се нуди:

- сопственом предузећу (*self supply*), као нераздвојиви део услуга на малопродајном нивоу за сопствене кориснике и
- операторима корисницима, како би били у могућности да крајњим корисницима који нису повезани на њихову мрежу за приступ понуде услуге на малопродајном нивоу.

Географска димензија велепродајног тржишта локалног приступа елементима мреже који се пружа на фиксној локацији је територија Републике Србије.

На основу критеријума за утврђивање појединачне ЗТС који су прописани одредбом члана 61. став 2. Закона, и то: величина оператора и његових конкурената, посебно у погледу броја корисника и прихода на релевантном тржишту, контрола над инфраструктуром чији се обим не може лако реплицирати, технолошка предност оператора која му омогућава надмоћан положај на тржишту, недостатак или низак ниво преговарачке моћи купаца, лак или повлашћен приступ тржиштима капитала, односно финансијским ресурсима, степен диверсификације производа или услуга (нпр. повезани производи или услуге), економија обима, економија опсега, степен вертикалне интеграције, високи степен развоја дистрибутивне и продајне мреже, недостатак потенцијалне конкуренције и постојање препрека за ширење, Агенција је утврдила да на посматраном тржишту не постоји ефикасна конкуренција, односно да оператор Телеком Србија а.д. поседује појединачну ЗТС.

Анализом критеријума за утврђивање појединачне ЗТС закључено је да на велепродајном тржишту средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште не постоји конкуренција и да оператор Телеком Србија а.д. има релативно високо учешће на посматраном тржишту у дужем временском периоду (50% тржишног учешћа у 2018. години, уз благи пад на 46% тржишног учешћа у 2020. години), при чему је извесно да ће оно у наредном периоду бити значајно увећано. Имајући у виду да је друштво MOJA SUPERNOVA d.o.o. Београд (у даљем тексту: MOJA SUPERNOVA d.o.o.), које је у 2020. години постојало као засебно правно лице, припојено оператору Телеком Србија а.д. у 2021. години, према закључцима Агенције, очекивано је да ће Телеком Србија а.д. у наредном периоду остварити тржишно учешће од барем 60%, што су потврдили и коришћени подаци за 2021. годину. Поред тога, Телеком Србија а.д. је вертикално интегрисани оператор, који остварује значајну предност у односу на конкуренцију по основу инфраструктуре која се тешко реплицира, јер поседује мреже за приступ којима покрива готово целу територију Републике Србије, по основу економије обима и економије опсега и

зато што је присутан на свим релевантним тржиштима у сектору електронских комуникација, и то са високим тржишним учешћем.

Имајући у виду наведено, као и одредбу члана 62. став 1. Закона, којом је прописано да када Агенција, на основу претходно спроведене анализе тржишта, утврди непостојање делотворне конкуренције на релевантном тржишту (као и на уско повезаном тржишту), решењем одређује оператора који, појединачно или заједно са другим операторима, на том тржишту има ЗТС, одлучено је као у ставу I. диспозитива овог решења.

Такође, одредбом члана 62. став 2. Закона, прописано је да решењем из става 1. овог члана, Агенција одређује оператору са ЗТС најмање једну обавезу из члана 63. Закона, водећи рачуна о врсти и природи утврђених недостатака на тржишту, претходним улагањима, подстицању даљих улагања и могућности за повраћај улагања по разумној стопи с обзиром на повезане ризике.

Уз уважавање постојећих и потенцијалних препрека у развоју тржишне конкуренције, Агенција је оператору Телеком Србија а.д., као оператору са ЗТС на велепродајном тржишту средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште, одредила следеће обавезе из члана 63. Закона: објављивање одређених података (у форми стандардне понуде), недискриминаторно поступање, рачуноводствено раздвајање, омогућавање приступа и коришћење елемената мреже и припадајућих средстава, као и контролу цена и примену трошковног рачуноводства, те је одлучено као у ставу II. диспозитива овог решења.

Обавезе се уводе са циљем да се на најбољи начин отклоне потенцијалне препреке развоју конкуренције, омогући развој релевантног тржишта и конкуренције и заштите интереси крајњих корисника.

Приликом одређивања обавеза оператору са ЗТС, Агенција је водила рачуна о врсти и природи утврђених недостатака на тржишту, претходним улагањима, подстицању даљих улагања и могућности повраћаја улагања по разумној стопи с обзиром на повезане ризике.

Оператор Телеком Србија а.д. је дужан да обавезе утврђене ставом II. диспозитива овог решења, које су појединачно уређене одредбама чл. 64-68. Закона, извршава на начин утврђен ст. III. до VII. диспозитива овог решења, како следи:

1. Обавеза објављивања одређених података (у форми стандардне понуде)

У складу са одредбама члана 64. Закона, Агенција одређује оператору Телеком Србија а.д., као оператору са ЗТС, обавезу објављивања одређених података (у форми стандардне понуде), која се посебно односи на: рачуноводствене податке, техничке спецификације, карактеристике мреже, услове понуде и коришћења (укључујући ограничења), рокове важења понуде и цене, у вези са услугама међуповезивања и приступа.

Агенција је констатовала да је пропорционално и оправдано одредити оператору Телеком Србија а.д., као оператору са ЗТС на релевантном тржишту, обавезу објављивања одређених података (у форми стандардне понуде), јер би се тиме осигурало да као оператор

са ЗТС на релевантном veleпродајном тржишту нуди услуге другим операторима, под једнаким условима и са истим квалитетом као што то чини за сопствене потребе, односно за потребе повезаних лица или партнера. Обавеза која је одређена оператору Телеком Србија а.д. да објављује одређене податке омогућава операторима корисницима veleпродајне услуге *bitstream* приступа да, на основу транспарентно објављених услова оператора са ЗТС, дођу до закључка да ли су дискриминисани ценама, условима и роковима.

Без обавезе објављивања одређених података, Агенција не би на одговарајући начин могла да прати да ли оператор са ЗТС на релевантном тржишту спроводи обавезу недискриминаторног поступања. Обавеза објављивања одређених података је додатна обавеза усмерена на уклањање препрека за развој конкуренције које су везане за дискриминацију на ценовној и неценовној основи, посебно имајући у виду да је све облике дискриминаторног поступања могуће утврдити само онда када су транспарентно објављени услови под којима оператор са ЗТС нуди услуге на релевантном тржишту.

Обавеза објављивања одређених података чини још ефикаснијим остале обавезе које има оператор са ЗТС на релевантном тржишту, а то се нарочито односи на обавезу недискриминаторног поступања, што је у складу са одредбама члана 9. Директиве 2002/19/ЕС Европског парламента и Савета о приступу и међусобном повезивању електронских комуникационих мрежа и инфраструктуре.

У складу са претходно наведеним, а узимајући у обзир BEREC документе¹, Агенција је констатовала да обавеза објављивања података треба да се односи на следеће:

- оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да објави Стандардну понуду за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји, која се односи на услугу *bitstream* приступа и која се нуди путем мреже бакарних парица и xDSL технологије, путем хибридниh оптичко-коаксијалних мрежа и путем оптичких мрежа изграђених у FTTH/V архитектури, на основу које други оператори неће бити у обавези да плаћају додатне трошкове који нису неопходни за пружање релевантне услуге;
- Стандардна понуда за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји мора бити детаљно рашчлањена у складу са потребама тржишта и мора садржати врсту услуге, одговарајуће рокове, услове и цене услуга;
- оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да Агенцији квартално доставља детаљне извештаје који ће обухватати све релевантне показатеље ефикасности (KPI - Key Performance Indicators) у електронској форми;
- оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да Агенцији омогући приступ систему или бази података који се користе за обрачун и чување релевантних показатеља ефикасности.

Сврха ове обавезе јесте да се свим операторима на релевантном тржишту омогући увид у услове коришћења услуге *bitstream* приступа.

¹ BEREC monitoring report on Broadband Common Positions, стр 8; Report on ERG best practices on regulatory regimes in wholesale unbundled access and bitstream ERG (07) 53, стр 5.

С обзиром на техничке карактеристике и сложеност услуге *bitstream* приступа, Агенција је констатовала да сам приступ информацијама није довољан и из тог разлога је неопходно да се оператору Телеком Србија а.д. одреди обавеза објављивања стандардне понуде. У Стандардној понуди за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји морају бити наведене услуге које оператор Телеком Србија а.д. нуди у вези са услугом *bitstream* приступа и иста мора бити детаљно рашчлањена у складу са тржишним потребама, тако да други оператори, који желе услугу, не морају да сnose додатне трошкове који нису неопходни за пружање дате услуге.

Неопходно је да Стандардна понуда за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји садржи повезане услове који се тичу списка услуга, а који укључују цене, као и принципе одређивања истих.

Стандардна понуда за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји се сачињава у складу са општим актом Агенције којим се уређује минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда и садржи цене, разумне рокове, као и накнаде за непоштовање рокова извођења, а све са циљем да се осигура правовременост у испуњавању обавеза.

Основни садржај Стандардне понуде за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји укључује:

- 1) опште одредбе које се односе на предмет, опсег и ограничења стандардне понуде, измене стандардне понуде, поступак измене уговора о коришћењу услуге и/или приступа мрежи у случају измене стандардне понуде, начине усклађивања уговора произашлих из стандардне понуде, примену стандардне понуде, време ступања на снагу стандардне понуде, важење стандардне понуде, захтев за започињање преговора за закључивање уговора који нарочито мора садржати рокове за одговор на захтеве за коришћење услуге *bitstream* приступа;
- 2) опис услуга које су садржане у стандардној понуди;
- 3) детаљне услове за поступак закључења уговора о коришћењу услуге *bitstream* приступа (поступке подношења захтева и пружања услуге *bitstream* приступа, услове за активацију и пружање услуге, разлоге за одбијање захтева и/или трајно/привремено обустављање пружања услуге);
- 4) техничке услове – архитектуру услуге *bitstream* приступа у мери у којој је иста релевантна за реализацију ове услуге (тачке приступа за све врсте услуга које су дефинисане стандардном понудом, врсте и опис расположивих интерфејса и припадајућих протокола, врсте приступних водова, стандардни ниво услуге у погледу успостављања приступа и преноса података, аутентификације и преноса података, техничких услова и начина повезивања оператора корисника стандардне понуде на мрежну платформу оператора за приступ мрежи, измене техничких параметара и сл.) и списак терминалне опреме која је компатибилна са опремом оператора Телеком Србија а.д.;
- 5) цене услуга *bitstream* приступа (цене и начин обрачуна накнада за сваки одговарајући део стандардне понуде);

- 6) обрачун, наплату и инструменте осигурања плаћања;
- 7) квалитет услуга - услове пружања *bitstream* приступа, рокове за одговоре на захтеве за пружање услуге *bitstream* приступа, уговоре о нивоу услуге (SLA - *Service Level Agreement*), референтне услове уговора о коришћењу услуге *bitstream* приступа који укључују надокнаде због неизвршења уговорних обавеза, одржавање, утврђивање и отклањање сметњи, привремену обуставу пружања услуге и трајну обуставу пружања услуге;
- 8) управљање, рад и одржавање услуге (услове приступа системима оперативне подршке, информационим системима и базама података оператора за приступ мрежи за потребе подношења претходних захтева, захтева за пружање услуге, уклањање кварова и наплату);
- 9) одговорност и накнаду штете;
- 10) поверљивост информација и пословну тајну;
- 11) поступак миграције оператора корисника стандардне понуде између услуга;
- 12) решавање спорова;
- 13) додатке стандардне понуде (попис регионалних приступних тачака, форму захтева за услугу *bitstream* приступа, текст споразума о поверљивости, текст инструмента осигурања плаћања, образац за пријаву кварова/сметњи, обрасце за поступак миграције оператора корисника стандардне понуде на друге технологије преко којих се може пружати услуга).

Без обавезе објављивања одређених података Агенција не би на одговарајући начин могла да прати да ли оператори са ЗТС на релевантном тржишту спроводе обавезу недискриминаторног поступања. Обавеза објављивања одређених података има за циљ да се препреке развоју конкуренције које су везане за дискриминацију на ценовној и неценовној основи смање, имајући у виду да је све облике дискриминаторног поступања могуће утврдити само онда када су транспарентно објављени услови под којима оператори са ЗТС нуде услуге на релевантном veleпродајном тржишту.

У оквиру обавезе објављивања одређених података, Агенција је оценила да је неопходно да оператор Телеком Србија а.д. буде обавезан да Агенцији на кварталном нивоу доставља детаљне извештаје са свим релевантним показатељима ефикасности пружања услуге (*Key Performance Indicators*).

Агенција је закључила да извештај о релевантним показатељима ефикасности мора да садржи следеће:

- број примљених захтева по оператору и по преносним брзинама;
- број примљених захтева од оператора по тачкама спајања (*POP*);
- број одбијених захтева по одређеним разлозима за одбијање;
- број реализованих захтева унутар одређеног рока;
- просечно време успостављања услуге по оператору;
- број активних широкопојасних линкова по локалним централама (*MDF*) односно *CMTS* уређајима;
- број пријављених кварова (сметњи) по типу приступа;

- просечно време за отклањање кварова по операторима;
- број отклоњених кварова у оквиру одређеног времена (*basic SLA*);
- QoS за VOIP;
- QoS за IPTV, односно за услугу дистрибуције медијских садржаја преко прикључака реализованих путем хибридне оптичко-коаксијалне мреже;
- QoS за VoD.

Агенција је закључила да обавеза објављивања одређених података не представља додатно оптерећење за оператора Телеком Србија а.д., већ операторима корисницима пружа транспарентан увид у услове пружања услуге *bitstream* приступа и тиме доприноси обезбеђивању конкуренције на релевантном тржишту.

2. Обавеза недискриминаторног поступања

Обавеза недискриминаторног поступања, сагласно одредби члана 65. став 1. Закона, односи се на једнако поступање оператора са ЗТС приликом пружања услуга међуповезивања и приступа у упоредивим околностима.

У складу са одредбом члана 65. став 2. Закона, оператор са ЗТС је дужан да другим операторима пружа услуге под једнаким условима и са истим квалитетом као што то чини за сопствене потребе, односно за потребе повезаних лица или партнера.

Агенција одређује оператору Телеком Србија а.д., као оператору са ЗТС на велепродајном тржишту средишњег приступа, обавезу недискриминаторног поступања, која подразумева да је он дужан да:

- осигура једнаке услове (пре свега у погледу цена, рокова и информација) при истим околностима за све операторе кориснике који пружају исте услуге;
- пружа услуге и податке операторима корисницима под истим условима и уз исти квалитет услуге који обезбеђује за сопствене потребе, потребе повезаних лица или партнера.

Оператор Телеком Србија а.д., као оператор са ЗТС на релевантном тржишту, у одсуству претходне регулације, би могао спроводити активности које се односе на пружање услуге *bitstream* приступа, а које би биле дискриминаторне у погледу услова, цена и квалитета и које би представљале препреке развоју делотворне конкуренције.

Агенција је закључила да би оператор Телеком Србија а.д., као оператор са ЗТС, могао користити различите механизме на ценовној и неценовној основи како би отежао улазак на тржиште и рад оператора конкурената, и из тих разлога је констатовала да је оправдано оператору Телеком Србија а.д. одредити обавезу недискриминаторног поступања.

Такође, оператор Телеком Србија а.д. би могао операторима корисницима пружати услугу *bitstream* приступа по ценама које су више од цена по којима исту услугу нуди за сопствене потребе, чиме би умањивао профите оператора корисника и истискивао конкуренцију са тржишта. Та пракса је препозната као ценовно истискивање маргине профита (*margin squeeze*).

Поред преношења ЗТС на основу цена, оператор Телеком Србија а.д. би могао примењивати и антиконкурентске тактике одуговлачења, ускраћивање информација, инсистирање на неоправданим захтевима и дискриминаторно коришћење информација. Ове активности би довеле операторе кориснике у неравноправан положај, чиме би се спречавала делотворна конкуренција.

Агенција је констатовала да обавеза недискриминаторног поступања не представља додатно оптерећење за оператора Телеком Србија а.д., зато што не узрокује додатне трошкове, нити захтева нове процедуре, већ само даје упоредив увид у понашање оператора са ЗТС према свом малопродајном делу и према операторима корисницима услуге *bitstream* приступа.

3. Обавеза рачуноводственог раздвајања

У складу са одредбама члана 66. Закона, Агенција одређује оператору Телеком Србија а.д., као оператору са ЗТС, обавезу рачуноводственог раздвајања, која се односи на одвојено рачуноводствено праћење пословних активности у вези са пружањем услуге *bitstream* приступа.

У складу са општим актом Агенције којим се уређује примена трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавање од стране оператора са ЗТС у области електронских комуникација, оператор Телеком Србија а.д. је дужан да припреми и достави извештај о раздвајању рачуна успеха и ангажоване имовине по свим врстама тржишних услуга, у роковима прописаним наведеним општим актом Агенције.

Такође, оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да, на захтев Агенције, достави велепродајне и интерне трансферне цене, ради утврђивања евентуалног постојања неоправданог унакрсног субвенционисања, као и да, на захтев Агенције, омогући увид у закључене уговоре, рачуноводствене податке, укључујући и податке о приходима оствареним на тржишту. Агенција може објавити ове податке, уколико би се тиме допринело развоју делотворне конкуренције, водећи рачуна о томе да битно не угрози пословање оператора и поштујући одредбе закона којим се уређује правна заштита пословне тајне.

4. Обавеза омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава

Агенција је закључила да би одбијање договора/ускраћивање приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава, било супротно интересима крајњих корисника и ограничило такмичење на тржишту електронских комуникација на нивоу малопродаје. У складу са тим, Агенција одређује оператору Телеком Србија а.д. обавезе из члана 67. Закона, тако да се приступ елементима мреже и припадајућим средствима ограничи само на оно што је у техничком и оперативном смислу неопходно ради пружања услуга крајњим корисницима, у складу са најбољом праксом Европске уније из ове области. Приликом одређивања обавеза прописаних одредбама овог члана, Агенција може прописати техничке и организационе услове које оператор са ЗТС и оператори који од њега траже приступ и

коришћење елемената мреже и припадајућих средстава морају испунити, када је то неопходно ради обезбеђивања несметаног функционисања мреже.

На основу извршене анализе препрека које оператор са ЗТС може постављати одбијањем договора или ускраћивањем приступа, Агенција је закључила да би ускраћивање приступа, неоправдано условљавање или слично ограничавање од стране оператора са ЗТС који контролише неопходну инфраструктуру, спречило развој конкуренције на малопродајном нивоу, што би на крају угрозило интересе крајњих корисника. Поред тога, Агенција је закључила да би оператор са ЗТС могао користити и остале механизме спречавања конкуренције на ценовној и неценовној основи како би отежао (или чак учинио немогућим) улазак и рад осталих оператора на релевантном тржишту.

Одређивање обавезе оператору са ЗТС да конкурентима, под недискриминаторним условима, обезбеди приступ и коришћење елемената своје мреже и припадајућих средстава, обезбеђује могућност и другим операторима да понуде услуге крајњим корисницима преко инфраструктуре оператора са ЗТС, нарочито у мање насељеним областима. То такође омогућава спречавање преношења ЗТС на малопродајно тржиште, обезбеђује квалитетнију понуду услуга крајњим корисницима и дугорочно штити такмичење на тржишту електронских комуникација и подстиче развој тржишта. При томе, Агенција може одредити додатне услове оператору са ЗТС како би се осигурало фер, разумно и благовремено извршавања обавеза.

На основу резултата анализе релевантног тржишта, Агенција је констатовала да је приметно потенцијално нарушавање конкуренције, јер положај оператора на малопродајном тржишту зависи од услова приступа инфраструктури оператора Телеком Србија а.д. Оператор Телеком Србија а.д. има могућност да спречи или ограничи приступ инфраструктури постављањем препрека, као што су кашњење у поступку омогућавања приступа, неконкурентни услови и сл. Поред тога, оператор Телеком Србија а.д. захваљујући великом тржишном учешћу може да доноси одлуке независно од понашања других учесника на тржишту.

Из наведених разлога, Агенција одређује оператора Телеком Србија а.д. за оператора са ЗТС на релевантном тржишту и уједно одређује обавезу омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава, која подразумева да:

- у складу са техничким могућностима другим операторима пружи услугу *bitstream* приступа, која се нуди путем мреже бакарних парица и xDSL технологије, путем хибридних оптичко-коаксијалних мрежа и путем оптичких мрежа изграђених у FTTH/V архитектури;
- преговара са другим операторима који траже приступ у доброј вери и да, у оквиру ове обавезе, одговори на сваки разуман захтев у року од 5 (пет) радних дана;
- не укида неоправдано већ одобрени приступ мрежи и припадајућој инфраструктури;
- пружи одређене услуге другим операторима под veleпродајним условима;
- одобри приступ техничким средствима, протоколима и другим кључним технологијама које су потребне за пружање услуга;

- омогући колокацију, односно други облик заједничког коришћења припадајућих средстава;
- омогући приступ системима оперативне подршке или сличним софтверским системима, ради обезбеђивања лојалне конкуренције у пружању услуга електронских комуникација;
- обезбеди међуповезивање мрежа и припадајућих средстава;
- обезбеди приступ повезаним услугама, попут услуга базираних на подацима о идентитету, локацији и доступности корисника;
- пружи услуге потребне за обезбеђивање интероперабилних услуга за повезивање крајњих корисника, укључујући и услуге интелигентних мрежа;
- у складу са техничким могућностима и на оправдане захтеве оператора корисника омогући техничке услове за пружање IP телефоније (VoIP), IP телевизије (IPTV), односно услуге дистрибуције медијских садржаја преко прикључака реализованих путем хибридне оптичко-коаксијалне мреже и видеа на захтев (*Video on Demand*) на малопродајном тржишту, унутар услуге *bitstream* приступа (путем закупуљивања логичких канала);
- успостави јединствен систем информисања, којим ће сопствене малопродајне јединице и јединице других оператора обавестити о узроцима прекида и року за њихово отклањање;
- исправи насталу грешку у року од 48 сати од пријаве грешке, односно, у случају озбиљне грешке, у року од највише 5 (пет) радних дана. О продужењу рока оператор Телеком Србија а.д је дужан да обавести оператора корисника и Агенцију, уз специфицирање разлога који указују да се ради о озбиљној грешци;
- одговори на питања у вези са информацијама о услузи *bitstream* приступа у року од 3 (три) радна дана;
- у случају одбијања захтева за приступ, одмах обавести оператора подносиоца захтева путем јединственог информационог система о разлозима за одбијање, а најкасније у року од 10 (десет) радних дана пошаље техничку документацију, која треба да садржи разлоге за одбијање;
- поштује рокове: рок за завршетак радова за приступ и коришћење елемената мреже је 8 (осам) радних дана од дана пријема налога, а за почетак радова највише 2 (два) радна дана од дана пријема налога од стране оператора корисника.

Приликом одређивања обавеза прописаних одредбама члана 67. Закона, у вези са обезбеђивањем приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава, Агенција је водила рачуна о регулаторним начелима и принципима и степену развоја тржишта и констатовала да су све предложене/наведене обавезе технички изводљиве, узимајући у обзир капацитете оператора са ЗТС. Агенција одређује оператору Телеком Србија а.д. обавезу да другим операторима пружа услугу *bitstream* приступа која се нуди путем мреже бакарних параца и xDSL технологије, путем хибридних оптичко-коаксијалних мрежа и путем оптичких мрежа изграђених у FTTH/V архитектури.

С обзиром на то да оператор Телеком Србија а.д. поседује електронску комуникациону мрежу која се не може лако реплицирати, наведене обавезе су потребне како би се овом

оператору онемогућило да пренесе своју ЗТС на повезано малопродајно тржиште. Такође, оператор Телеком Србија а.д. треба да специфицира техничке параметре за сваку тачку преузимања саобраћаја услуге *bitstream* приступа.

Агенција је констатовала да Телеком Србија а.д. треба да понуди јединствену услугу *bitstream* приступа независно од технологије којом се услуга реализује.

Агенција је закључила да оператор Телеком Србија а.д. треба да спроводи оцењивање разумног захтева оператора корисника у складу са обавезом недискриминације и техничким могућностима властите мреже.

Оператор Телеком Србија а.д. има обавезу да преговара у доброј вери са оператором који захтева приступ за услугу *bitstream* приступа, са циљем да у разумном року одговори на захтев. У одсуству ове обавезе, оператор Телеком Србија а.д. би могао да искористи своју ЗТС и примени тактике одуговлачења. Оператор Телеком Србија а.д. има обавезу да у одговарајућем року одговори на сваки разумни захтев другог оператора за добијање услуге *bitstream* приступа.

Агенција одређује оператору Телеком Србија а.д. обавезу да не сме неоправдано да укине већ одобрени приступ мрежи и припадајућој инфраструктури, осим ако се оператори не договоре о неком облику миграције. У случају да не постоји договор између оператора, оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да обавести операционе кориснике и Агенцију о укидању постојеће (бакарне) мреже за приступ две године унапред, како би оператори корисници имали времена да испланирају алтернативни приступ до крајњег корисника. Агенција је закључила да је наведена обавеза нужна, с обзиром да би, у одсуству претходне регулације, оператор Телеком Србија а.д. био у могућности да престане да пружа услугу операторима корисницима који већ послују на релевантном тржишту, а што би имало за последицу губитак тржишног удела оператора, па и изласка с тржишта, а све на штету крајњих корисника, с обзиром на то да би изгубили могућност коришћења и избора услуга које су већ постојале на тржишту.

Оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да, на сваки разуман захтев за међуповезивање у сврху коришћења услуге *bitstream* приступа, оствари то међуповезивање најкасније у року од 5 (пет) радних дана од подношења захтева. Одређивањем рока спречава се да оператор Телеком Србија а.д. одуговлачи при међуповезивању и тиме користи своју ЗТС на релевантном тржишту.

Приликом оцењивања основаности захтева за приступ, оператор Телеком Србија а.д. треба да се руководи принципом недискриминације и техничким могућностима сопствене мреже. Такође, оператор Телеком Србија а.д. не може, приликом оцењивања основаности захтева за међуповезивање, од оператора подносиоца захтева захтевати услове и радње који су у супротности са обавезама које има оператор са ЗТС.

Обавеза да се не укида већ одобрено међуповезивање односи се на сигурност коју оператор корисник мора имати у односу на коришћење велепродајне услуге. Укидање већ одобреног међуповезивања за услугу велепродајног широкопојасног приступа могло би довести до штете и повећања трошкова оператора корисника велепродајне услуге

широкопојасног приступа, што би угрозило његову конкурентност, а оператор Телеком Србија а.д. би преношењем ЗТС на повезано малопродајно тржиште био у повлашћеном положају у односу на конкуренцију.

Оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да обезбеди приступ и коришћење комплетне расположиве инфраструктуре неопходне за коришћење услуге *bitstream* приступа и остале комуникационе опреме и да оператору кориснику обезбеди приступне водове до тачака међуповезивања, уколико је то оператору кориснику потребно да би могао да приступи свакој приступној тачки преко властитих приступних водова за које је сам оператор корисник одговоран. С тим у вези, оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да у оквиру Стандардне понуде за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји објави листу терминалне опреме која је компатибилна са његовом опремом, како би оператори корисници ускладили своју терминалну опрему са постојећом опремом овог оператора, ради спречавања деградације сервиса код крајњих корисника.

Агенција је закључила да оператор Телеком Србија а.д. треба да омогући приступ оперативним информационим системима подршке у складу са међународним стандардима, преко интернет страница с одговарајућом сигурносном заштитом, путем којих је, с највише двосатним периодом ажурирања тренутног статуса, омогућен приступ следећим информацијама о:

- праћењу захтева оператора корисника за услугу *bitstream* приступа;
- праћењу захтева оператора корисника за поправак квара, статуса и стања поправке квара оператора корисника;
- фактурисању услуга оператору кориснику;
- статусу доступности услуге до крајњег корисника.

Такође, оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да омогући операторима корисницима приступ информацијама (као што су отклон квара, база доступности, подношење захтева за услугу у електронском облику и праћење истог, подношење захтева за промену брзине, пресељење, искључење, итд.) преко информационог система, односно треба да има обавезу успостављања таквог система. Агенција је закључила да је наведена обавеза разумна и да не представља велики терет за оператора Телеком Србија а.д., с обзиром на праксу пословања и комуницирања у пословном свету и потребу за правовременим информацијама.

Оператор Телеком Србија а.д. треба да другим операторима обезбеди услове и ниво квалитета услуге који су једнаки онима које постоје за његове властите услуге или за потребе његових повезаних друштава у складу са одредбама Стандардне понуде за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји, без обзира на који начин ће то учинити (нпр. надоградњом својих мрежних компонената, специфицирањем потребних техничких карактеристика претплатничке опреме или раздвајањем саобраћаја у виртуелне LAN-ове према типу саобраћаја).

Додатно, у складу са директивом Европске уније о приступу², оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да омогући следеће миграције:

² Директива 2002/19/ЕС Европског парламента и Савета о приступу и међусобном повезивању

- између тачака/нивоа услуге *bitstream* приступа;
- између услуге *bitstream* приступа и услуге рашчлањеног приступа локалној петљи.

Такође, оператор Телеком Србија а.д. треба да обезбеди ниво услуге уговорен у оквиру SLA (*Service Level Agreement*) за све услуге *bitstream* приступа, као што су нпр. рокови успоставе и време отклањања кварова. Осим тога, саставни део сваког SLA су и одговарајуће накнаде у случајевима неиспуњења одређених рокова из SLA. Агенција одређује оператору Телеком Србија а.д. основне нивое услуге (*Basic SLA*) који су саставни део Стандардне понуде за услуге широкопојасног приступа у велепродаји. У циљу осигурања примене основних нивоа SLA, Агенција одређује оператору Телеком Србија а.д. и обавезу објављивања индикатора оствареног нивоа услуга на кварталном нивоу.

Додатно, Агенција је закључила да оператор Телеком Србија а.д. треба да преговара у доброј вери и да испуњава разумне захтеве оператора за вишим нивоом SLA. Самим тим, у складу са обавезом недискриминације, оператор Телеком Србија а.д. треба да обавести Агенцију о свим бољим условима SLA (*advanced SLA*) које пружа другим операторима на основу комерцијалних договора или за потребе властите малопродаје или својих повезаних друштава. На тај начин, Агенција може да утврди да ли оператор Телеком Србија а.д. операторима корисницима који пружају исте услуге омогућава исте услове у истим околностима, односно да ли једном оператору кориснику пружа исти ниво SLA који по истој цени пружа другом оператору кориснику.

Агенција је констатовала да је одређивање наведене обавезе оправдано, јер то доприноси успостављању ефикасне конкуренције на тржишту електронских комуникација. Услуга *bitstream* приступа омогућава осталим операторима да на ширем подручју Републике Србије нуде услуге крајњим корисницима и равноправно конкуришу малопродајним деловима оператора Телеком Србија а.д. и његовим повезаним друштвима. Агенција сматра услугу *bitstream* приступа важном услугом у процесу либерализације тржишта електронских комуникација и у процесу повећања броја и густине широкопојасних прикључака у Републици Србији, а исто тако и услугом од великог значаја за подстицање равноправног тржишног такмичења на повезаном малопродајном тржишту. Зато је, са становишта Агенције, значај услуге *bitstream* приступа изузетно велики, јер се конкурентном велепродајном понудом другим операторима омогућавају равноправни услови за тржишно такмичење на читавом подручју Републике Србије.

Узимајући у обзир брзину развоја тржишта, Агенција је оценила да је изузетно важно да оператори корисници имају могућност приступа на различитим нивоима мреже оператора Телеком Србија а.д. путем услуге *bitstream* приступа, независно од технологије, а имајући у виду изводљивост пружања наведеног приступа с обзиром на расположиви капацитет оператора Телеком Србија а.д. и у циљу подстицања конкуренције и развоја електронских комуникационих услуга, а све на добробит крајњих корисника.

Међутим, Агенција је закључила да обавеза омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава, без одређивања других регулаторних обавеза, не

може отклонити препреке за развој тржишног такмичења и да је потребно допунити наведену обавезу другим обавезама, у циљу деловања на све постојеће и потенцијалне проблеме.

5. Обавеза контроле цена и примене трошковног рачуноводства

У складу са одредбама члана 68. Закона, а на основу резултата анализе, Агенција одређује оператору Телеком Србија а.д., као оператору са ЗТС на релевантном тржишту, обавезу контроле цена и примене трошковног рачуноводства приликом формирања цена услуга које су саставни део релевантног тржишта. Агенција ће, сагласно правилима општег управног поступка, донети решење којим ће утврдити трошковно засноване цене регулисаних услуга које пружа оператор Телеком Србија а.д., као оператор са ЗТС на релевантном тржишту, применом LRIC модела. Агенција може тим решењем утврдити фазну примену трошковно заснованих цена у циљу очувања односа на тржишту електронских комуникација.

Ако Агенција утврди да трошковно засноване цене према LRIC моделу значајно одступају од цена на упоредивим тржиштима, она може применити метод упоређивања цена или модел текућих трошкова за обрачун цена veleпродајних услуга широкопојасног приступа.

Стога ће оператор Телеком Србија а.д. као оператор са ЗТС, коме се одређује обавеза контроле цена и примене трошковног рачуноводства, сносити терет доказивања да цене његових услуга произлазе из трошкова, укључујући повраћај улагања по разумној стопи и да су оне у свему у складу са општим актом Агенције којим се регулише примена трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавање од стране оператора са ЗТС у области електронских комуникација.

Начин примене трошковног рачуноводства, у циљу контроле цена, прописује се општим актом Агенције којим се уређује примена трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавање од стране оператора са ЗТС у области електронских комуникација. Такође, Агенција ће ангажовати независног ревизора ради годишње провере усклађености трошковног рачуноводства оператора са ЗТС са прописаним начином примене трошковног рачуноводства и објавити његов извештај на својој интернет страници.

На основу наведеног, оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да сваку регулаторну обавезу утврђену овим решењем извршава на начин одређен овим решењем, те је одлучено као у ст. III. до VII. диспозитива овог решења.

Такође, оператор Телеком Србија а.д. је у обавези да у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема захтева Агенције, сачини и објави нову Стандардну понуду за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји у складу са општим актом Агенције који ближе прописује минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда, те је одлучено као у ставу VIII. диспозитива овог решења.

Поред тога, Телеком Србија а.д. је у изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године предложио заказивање и одржавање усмене расправе „*како би се омогућило странама (укључујући и SBB DOO) да учествују у поступку поводом усвајања Извештаја о анализи тржишта и одређивања оператора са ЗТС и да се непосредно изјасне на све околности и чињенице од значаја за одлучивање у овом предмету, а све у циљу разјашњења ове управне ствари*“. Телеком Србија а.д. је у оквиру свог предлога истакао да одредба члана 109. став 2. ЗУП-а не значи да је службеном лицу које води поступак дато овлашћење да произвољно одлучује да ли ће да одржи усмену расправу, већ је установљена дужност службеног лица да одреди одржавање усмене расправе увек када је то корисно за разјашњење управне ствари. Даље је истакао да чињеница да му је Агенција обавештењем омогућила да се изјасни на већ усвојени Извештај о анализи тржишта, никако не може да замени могућност да на усменој расправи непосредно изнесе своју аргументацију, односно да би, како Телеком Србија а.д. указује, Агенција другачије ценила његове наводе изнете на усменој расправи и дошла до битно другачијих закључака у самом Извештају о анализи тржишта. Поред тога, одлука Агенције да не одржи усмену расправу је, према мишљењу Телеком Србија а.д., супротна Европској конвенцији о људским правима. По пракси Европског суда за људска права усмена расправа се одржава, те одбијање да се усмена расправа одржи представља грубо кршење људских права. Агенција је размотрила наведени предлог оператора Телеком Србија а.д. и указује да је на основу одредбе члана 109. став 1. ЗУП-а одржавање усмене расправе обавеза поступајућег органа, док је на основу одредбе члана 109. став 2. ЗУП-а то могућност, а не обавеза, увек када је то корисно за разјашњење управне ствари. Ценећи предлог оператора Телеком Србија а.д., Агенција констатује да је у предметном управном поступку учествовала само једна странка, да је тој странци у испитном поступку пружена прилика да се изјасни писменим путем, што је иста учинила у два наврата, у изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022 године и изјашњењу број: 66941/2 од 28.2.2023. године, на основу чега је Агенција имала увид у све чињенице од значаја за поступање у овој управној ствари. У погледу навода Телеком Србија а.д. да би Агенција дошла до другачијих закључака да је одржана усмена расправа, Агенција напомиње да је, у складу са одредбама члана 10. ЗУП-а, у овој управној ствари одлучивала на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа посебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка, те да је правилно, истинито и потпуно утврдила све чињенице и околности које су од значаја за законито и правилно поступање у овој управној ствари, поштујући начело право странке на изјашњење из члана 11. ЗУП-а. У вези са наводима Телеком Србија а.д. о примени одредби Европске конвенције о људским правима и обавези одржавања усмене расправе, Агенција указује да је одредбом члана 6. став 1. Европске конвенције о људским правима, која се односи на право на правично суђење, прописано да свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона. Дакле, реч је о поступку пред судом, који је другачији у односу на поступак пред органом који поступа у управним стварима. Поштујући начело делотворности и економичности поступка из члана 9. ЗУП-а, начело истине и слободне

оцене доказа из члана 10. ЗУП-а и начело право странке на изјашњење из члана 11. ЗУП-а, Агенција је одбила предлог за одржавање усмене расправе оператора Телеком Србија а.д., те је одлучено као у ставу IX. диспозитива овог решења.

Агенција је у поступку који је претходио доношењу овог решења, оператору Телеком Србија а.д. доставила обавештење у вези са утврђивањем оператора са значајном тржишном снагом на veleпродајном тржишту средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште са захтевом за изјашњење број: 1-03-349-32/22-10 од 24.10.2022. године, у коме је предочила чињенице и околности које су од значаја за одлучивање у овој управној ствари и омогућила му да се у остављеном року од 15 (петнаест) дана на исте изјасни и достави документацију и/или друге доказе за које сматра да су релевантни за одлучивање, а сагласно одредбама члана 22. став 3. Закона и чл. 11, 102. и 106. став 5. ЗУП-а.

Поводом предметног обавештења, Агенција је примила изјашњење оператора Телеком Србија а.д. број: 465575/1 од 14.11.2022. године, које је заведено у Агенцији под бројем: 1-03-349-32/22-11, на чињенице и околности од значаја за доношење решења о одређивању оператора са ЗТС на veleпродајном тржишту средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште, у коме оператор Телеком Србија а.д. наводи да остаје при коментарима датим у допису од 5. априла 2022. године, заведеним у Агенцији под бројем: 1-03-349-32/22 (односно допису са коментарима на први Нацрт извештаја о анализи тржишта) и допису од 2. августа 2022. године, заведеним у Агенцији под бројем: 1-03-349-32/22-8 (односно допису са коментарима на други Нацрт извештаја о анализи тржишта).

Агенција је све коментаре пристигле на први Нацрт извештаја о анализи тржишта пажљиво размотрила и на њих дала образложене одговоре по завршетку јавних консултација у документу *„Коментари на Нацрт Извештаја о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште добијени у оквиру јавних консултација и одговори Агенције“* број: 1-03-349-32/22-6 од 27.6.2022. године, који је објављен на интернет страници Агенције, а исто је поступила и са коментарима пристиглим на други Нацрт извештаја о анализи тржишта, које је брижљиво размотрила и дала образложене одговоре по завршетку јавних консултација у Извештају о анализи тржишта, који је усвојио Управни одбор Агенције дана 23.9.2022. године закључком број: 1-К-021-39/22-1, и који је, такође, објављен на интернет страници Агенције.

Коментари Телеком Србија а.д. дати у допису од 5. априла 2022. године (заведен у Агенцији под бројем: 1-03-349-32/22) на први Нацрт извештаја о анализи тржишта су се односили на потребу за прецизирањем рока и начина примене LRIC методологије, могућност коришћења резултата TD LRIC модела развијеног од стране оператора, омогућавање операторима увида у LRIC модел и одређивање стимулативних цена.

Агенција је свој став на дате коментаре образложила у документу *„Коментари на Нацрт Извештаја о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште добијени у оквиру јавних консултација“*

и одговори Агенције“ број: 1-03-349-32/22-6 од 27.6.2022. године, и то тако што је указала да ће, након доношења решења о одређивању оператора са ЗТС на релевантном тржишту, спровести поступак и донети решење којим се одређују цене велепродајних услуга широкопојасног приступа применом LRIC модела. У случају да се утврди да трошковно засноване цене према LRIC моделу значајно одступају од цена на упоредивим тржиштима, Агенција може одредити цене велепродајних услуга широкопојасног приступа применом модела упоређивања цена (бенчмаркинг) или модела текућих трошкова. Примена одговарајуће трошковне методологије, као и временски период фазне примене, уколико би било процењено да је она потребна, биће одређени решењем којим се одређују цене велепродајних услуга широкопојасног приступа. Агенција је у примени LRIC модела прописала приступ „одоздо према горе“, у складу са Препоруком Комисије од 11. септембра 2013. године о јединственим обавезама недискриминације и трошковним методологијама у циљу унапређења конкуренције и побољшања инвестиционе климе у области широкопојасног приступа (2013/466/EУ), којом је BU LRIC+ методологија препоручена методологија за одређивање цена регулисаних велепродајних услуга приступа. Агенција је, такође, истакла да су Правилником о примени трошковог принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација („Службени гласник РС“, бр. 52/11 и 53/21) регулисане основе LRIC модела и начин његове примене, што обезбеђује транспарентност и правну извесност у погледу примене овог модела. Агенција је напоменула да може утврдити фазну примену трошковно заснованих цена у циљу избегавања наглог снижавања цена и нежељених поремећаја на тржишту. Такође, Агенција може применити метод упоређивања цена или модел текућих трошкова ако се утврди да трошковно засноване цене према LRIC моделу значајно одступају од цена на упоредивим тржиштима, имајући у виду стање на тржишту и ефекте цена.

Коментари Телеком Србија а.д. дати у допису од 2. августа 2022. године (заведен у Агенцији под бројем: 1-03-349-32/22-8) на други Нацрт извештаја о анализи тржишта односили су се на недостатак образложених одговора на пристигла мишљења и коментара и изостанак усвајања Извештаја о анализи тржишта након првог круга јавних консултација, као и немогућност одржавања јавних консултација по фазама. Телеком Србија а.д. је, затим, истакао да није обавештен о исходу поступка за признавање својства странке на захтев SBB DOO. Телеком Србија а.д. је закључио да други круг јавних консултација није био оправдан и законит, јер и Комисија за заштиту конкуренције није имала примедбе на први Нацрт извештаја о анализи тржишта, осим да га треба допунити разлозима због којих SBB DOO више није оператор са ЗТС. Према мишљењу Телеком Србија а.д., Агенција је поступила супротно члану 10. ЗУП-а, јер се прелиминарни подаци са тржишта за 2021. годину не могу третирали као правни основ за правилно и потпуно утврђивање чињеница и извођење закључака. Такође, Телеком Србија а.д. је навео да измена закључака у другом Нацрту извештаја о анализи тржишта у односу на први Нацрт извештаја о анализи тржишта, после само четири месеца, доводи у питање поштовање начела законитости и предвидивости. Према речима Телеком Србија а.д., Агенција није дала аргументовано образложење за промену става у погледу одређивања оператора са ЗТС и разлоге зашто није анализирано

постојање заједничке ЗТС оператора Телеком Србија а.д. и SBB DOO. Даље, Телеком Србија је образложио да је потребно изменити закључак другог Нацрта извештаја о анализи тржишта и утврдити да се обавеза *bitstream* приступа односи само на услугу која се може реализовати путем мреже бакарних парица и xDSL технологије. Телеком Србија а.д. је напоменуо да је потребно прецизирати од када се уводи примена LRIC методологије за одређивање цена услуга у предметној анализи шта подразумева фазна примена трошковно заснованих цена. Телеком Србија а.д. је навео да се резултати TD LRIC модела развијеног од стране оператора могу користити приликом упоређивања. Према мишљењу Телеком Србија а.д., од изузетне важности је омогућити операторима увид у LRIC модел који ће Агенција примењивати, као и да прорачунате цене морају бити стимулативне. Телеком Србија а.д. је тражио се у појмовнику другог Нацрта извештаја о анализи тржишта прецизира да ли алтернативни оператор пружа малопродајне услуге преко своје инфраструктуре, односно да ли користи велепродајне услуге оператора који није оператор са ЗТС. Телеком Србија а.д. је навео да је поделу велепродајне услуге *bitstream* приступа на страни 7. став 5. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта потребно урадити по технологији, а не по мрежној архитектури. Телеком Србија а.д. је навео да дефиниција из Експланаторног меморандума наведена у првом ставу тачке 3.1.4. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта треба да буде наведена у оквиру поглавља *Дефиниције коришћених појмова*. Телеком Србија а.д. је указао да је у другом Нацрту извештаја о анализи тржишта погрешно наведено да је оператор Invest-Inženjering d.o.o. припојен друштву MOJA SUPERNOVA d.o.o., те наводи да је друштво MOJA SUPERNOVA d.o.o. купило само телекомуникациону опрему оператора Invest-Inženjering d.o.o. и да није дошло до статусне промене припајања. Телеком Србија а.д. је указао да се подаци наведени у табели 3. на 65. страни другог Извештаја о анализи тржишта, везано за број домаћинстава покривених оптичком мрежом и број домаћинстава повезаних бакарном мрежом, не могу сабирати на начин као што је ту урађено. Телеком Србија а.д. је указао да су на страни 65. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта наведени различити подаци о броју општина у којима је присутан овај оператор. Телеком Србија а.д. је предложио да се у тачки 6.3. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта брише део става 3. који наводи да Агенција може објавити одређене податке које достави оператор Телеком Србија а.д.. Телеком Србија а.д. је предложио да се у тачки 6.4. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта брише алинеја 7, којом се оператор са ЗТС обавезује да омогући приступ системима оперативне подршке или сличним софтверским системима, ради обезбеђивања лојалне конкуренције у пружању услуга електронских комуникација, будући да иста не доприноси обезбеђивању лојалне конкуренције у пружању услуга. Такође, Телеком Србија а.д. је навео да је потребно прецизирати последњу алинеју у оквиру тачке 6.4. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта на страни 91, у правцу тога ко изводи додатне радове и о чијем трошку, будући да су исти потребни за реализацију *bitstream* услуге. Поред тога, Телеком Србија а.д. је навео да је потребно прецизирати алинеју 2. на страни 94. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта, како би било јасно да ли се наведено односи на оптику, будући да услуга рашчлањеног приступа локалној петљи на оптици до

сада није била предмет анализе, те да је ретко изводљива у пракси због специфичности технологије.

Агенција је свој став на наведене коментаре образложила у Извештају о анализи тржишта, у тачки 8. *Коментари дати у оквиру јавних консултација*, подтачка 8.1.1. *Коментари оператора Телеком Србија а.д.*, и то тако што је најпре указала да је извршила анализу свих пристиглих мишљења и коментара оператора и Комисије за заштиту конкуренције и образложено одговорила на исте и ти одговори су објављени на интернет страници Агенције, под бројем: 1-03-349-32/22-6 од 27.6.2022. године. Што се тиче питања јавних консултација, Агенција је истакла да се не ради о фазама јавних консултација, него о поновном спровођењу јавних консултација ради прибављања мишљења стручне јавности на нови, други Нацрт извештаја о анализи тржишта који садржи одређене измене у односу на први. Законом је прописано искључиво обавезност спровођења јавних консултација и минимални рок њиховог трајања, те се не ограничава могућност да се по потреби оне понове у циљу утврђивања свих одлучних чињеница и околности од значаја за доношење решења о одређивању оператора са ЗТС. Агенција је напоменула да је нетачан навод да је Агенција спровела поступак признавања оператору SBB DOO својства странке у поступку, с обзиром да одлука о захтеву још није донета у том тренутку, већ је Агенција само доставила оператору Телеком Србија а.д. захтев оператора SBB DOO на изјашњење, што је била дужна да учини одмах по пријему тог захтева, сагласно одредби члана 93. ЗУП-а. У вези са мишљењем Комисије за заштиту конкуренције, Агенција је указала да су Комисија за заштиту конкуренције и Агенција два потпуно независна тела, са јасно одређеним надлежностима које су прописане различитим прописима и немају никакве ингеренције једно у односу на друго, у смислу утицаја на доношење одлука и обавезности мишљења једног тела о одлукама другог. Мишљење Комисије за заштиту конкуренције није обавезујуће за Агенцију, као уосталом ни мишљење било ког другог органа или организације и Агенција га може, али не мора уважити. Агенција јесте уважила сугестију Комисије за заштиту конкуренције да се први Нацрт извештаја о анализи тржишта допуни разлозима због којих SBB DOO више није оператор са ЗТС, али то апсолутно не значи да Агенција нема овлашћења да даље утврђује и друге релевантне чињенице и спроводи други круг јавних консултација. Уосталом, Комисија за заштиту конкуренције је дала позитивно мишљење и на други Нацрт извештаја о анализи тржишта у оквиру другог круга јавних консултација, без икаквих примедби, тако и без примедбе на чињеницу да се спроводи други круг јавних консултација. Подаци са тржишта за 2021. годину, које су оператори у међувремену доставили, указали су на промене на тржишту због којих је било нужно изменити закључке из првог Нацрта извештаја о анализи тржишта. У вези са анализом критеријума за заједничку ЗТС Телеком Србија а.д. и SBB DOO, Агенција је указала да тренд раста броја претплатника оператора SBB DOO који је био очекиван на основу података обухваћених претходном анализом се у пракси није наставио, у смислу да није дошло до прогнозираног раста броја претплатника, већ је учешће овог оператора у наредним годинама остало на приближно истом нивоу. Притом, утицај на измену закључака Агенције у првом и другом Нацрту извештаја о анализи тржишта у односу на Извештај о анализи veleпродајног тржишта

средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште март 2019. године свакако је имала и примена Смерница Комисије о анализи тржишта из 2018. године, према којима доминантни положај није вероватан ако је тржишно учешће предузећа испод 40% на релевантном тржишту. С друге стране, после низа аквизиција до којих је дошло на тржишту у периоду након усвајања Извештаја о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште март 2019. године, оператор Телеком Србија а.д. је значајно увећао своје тржишно учешће, будући да је оператор MOJA SUPERNOVA d.o.o., који је од 1.6.2021. године статусном променом припојен оператору Телеком Србија а.д., у 2020. години имао тржишно учешће од око 13%. Све наведено указује на промене на тржишту услед којих није било оправдано и даље разматрати заједничку ЗТС оператора Телеком Србија а.д. и SBB DOO. Распрострањеност појединих врста мрежа, као и њихова технолошка и географска ограничења су посебно разматрани у оквиру тч. 4.1.2. и 4.1.3. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта. Додатно, Агенција је истакла да број претплатника који приступају интернету путем одређене мреже није једини критеријум који се узима у обзир у поступку анализе тржишта. те да, поред осталог, треба имати у виду и степен покривања појединих мрежа. Што се тиче LRIC методологије, након доношења решења о одређивању оператора са ЗТС на релевантном тржишту, Агенција ће спровести поступак и донети решење којим се одређују цене veleпродајних услуга широкопојасног приступа применом LRIC модела. У случају да се утврди да трошковно засноване цене према LRIC моделу значајно одступају од цена на упоредивим тржиштима, Агенција може одредити цене veleпродајних услуга широкопојасног приступа применом модела упоређивања цена (бенчмаркинг) или модела текућих трошкова. Агенција је у примени LRIC модела прописала приступ „одоздо према горе“, у складу са Препоруком Комисије од 11. септембра 2013. године о јединственим обавезама недискриминације и трошковним методологијама у циљу унапређења конкуренције и побољшања инвестиционе климе у области широкопојасног приступа (2013/466/EУ), којом је BU LRIC+ методологија препоручена методологија за одређивање цена регулисаних veleпродајних услуга приступа. Агенција је истакла да су Правилником о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација („Службени гласник РС“, бр. 52/11 и 53/21) регулисане основе LRIC модела и начин његове примене, што обезбеђује транспарентност и правну сигурност у погледу примене овог модела. Агенција може утврдити фазну примену трошковно заснованих цена у циљу избегавања наглог снижавања цена и нежељених поремећаја на тржишту. Такође, Агенција може применити метод упоређивања цена или модел текућих трошкова ако се утврди да трошковно засноване цене према LRIC моделу значајно одступају од цена на упоредивим тржиштима, имајући у виду стање на тржишту и ефекте цена. Што се тиче прецизирања појма оператора корисника, Агенција је извршила корекцију. Агенција је указала да се појам архитектуре у другом Нацрту извештаја о анализи тржишта користи у случају оптичких мрежа, будући да се односи на приступ који у пракси може бити реализован као FTTB или FTTH. У овом случају није адекватно да се за оба случаја користи термин мрежа, имајући у виду да се код

реализације путем FTTB архитектуре, на пример, може радити о комбинацији оптичке мреже са мрежом бакарних парица и VDSL технологијом. Агенција је, такође, указала да је дефинисање овог релевантног тржишта обрађено кроз комплетно поглавље 3. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта. Дефиниције тржишта су подложне изменама услед промене одговарајуће регулативе или технолошких промена на тржишту. Такође, појединачна национална тржишта имају и одређене специфичности, које се такође узимају у обзир. С тим у вези, Агенција је сматрала да није примењиво уводити поједностављену дефиницију тржишта у оквиру дефиниција појмова. У вези са погрешним навођењем да је Invest-Inženjering d.o.o. припојен друштву MOJA SUPERNOVA d.o.o., Агенција је извршила тражене корекције. Што се тиче начина сабирања података у табели 3. на 65. страни другог Извештаја о анализи тржишта, Агенција је користила искључиво податке прикупљене од оператора путем годишњих упитника. Податак који је наведен у табели 3. је дат уз образложење на који начин је добијен, а узевши у обзир чињеницу да је бакарном мрежом покривена готово цела територија Републике Србије. Агенција је, такође, извршила потребне корекције података о броју општина у оквиру тачке 4.1.2. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта. Агенција је указала да је у тачки 6.3. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта став 3. дефинисан у складу са одредбом члана 66. став 4. Закона и поштујући одредбе закона којим се уређује правна заштита пословне тајне. Што се тиче брисања алинеје 7. у тачки 6.4. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта, Агенција је констатовала да је обавеза омогућавања приступа системима оперативне подршке или сличним софтверским системима, ради обезбеђивања лојалне конкуренције у пружању услуга електронских комуникација, дефинисана у потпуности у складу са одредбом члана 67. став 3. тачка 7) Закона. У вези са прецизирањем последње алинеје у тачки 6.4. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта, Агенција је констатовала да се иста односи на поштовање рокова, те указује да се детаљи који се односе на техничке и комерцијалне услове прецизније дефинишу у одговарајућој стандардној понуди. Што се тиче прецизирања алинеје 2. на страни 94. у тачки 6.4. другог Нацрта извештаја о анализи тржишта, Агенција је указала да се под услугом рашчлањеног приступа локалној петљи подразумева veleprodajna услуга рашчлањеног приступа локалној петљи коју пружа оператор Телеком Србија а.д. у складу са одговарајућом стандардном понудом за услугу рашчлањеног приступа локалној петљи и која се реализује путем мреже бакарних каблова.

Агенција је поново детаљно и пажљиво узела у разматрање изнете коментаре, те је закључила да остаје при претходно изнетом ставу и образложењу истог.

Даље, Телеком Србија а.д. је у изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки *I. А. НЕПРАВИЛНА ПРИМЕНА ЗЕК И СМЕРНИЦА У ПОГЛЕДУ РЕЛЕВАНТНОГ РАЗДОБЉА АНАЛИЗЕ ТРЖИШТА*, навео да је Агенција узимањем у обзир прелиминарних података за 2021. годину погрешно применила чл. 60. Закона и Смернице, услед чега су налази и закључци Агенције у Извештају о анализи тржишта погрешни. Чланом 60. Закона прописано је да је Агенција дужна најмање једном у три године врши анализу тржишта. У Смерницама је утврђено да је релевантно раздобље анализе тржишта период који траје од претходно

завршеног раздобља до завршетка актуелне анализе тржишта. Према наводима Телеком Србија а.д., анализа тржишта не може обухватати податке у периоду од четири године, као и да овим поступањем Агенција сама указује да укључивањем прелиминарних података из четврте године у анализу тржишта директно крши одредбе Закона.

Оцењујући наведено, Агенција указује да је, сагласно одредби члана 60. став 1. Закона и тачки 14. Смерница, најмање једном у три године вршила анализу veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште, уз примену одговарајућих препорука Европске уније о анализи тржишта и утврђивању значајне тржишне снаге, имајући у виду да су регулаторне обавезе на овом релевантном тржишту претходно биле утврђене решењем број: 1-03-349-12/18-18 од 5.7.2019. године, а да је нацрт предложених регулаторних мера садржан у првом Нацрту извештаја о анализи тржишта на јавним консултацијама које су почеле у марту 2022. године, односно другом Нацрту извештаја о анализи тржишта на јавним консултацијама које су почеле у јулу 2022. године. Период на који се анализа релевантног тржишта односи обухвата податке добијене од оператора за 2018, 2019. и 2020. годину, а поред напред наведених података, Агенција је узела у обзир и све доступне податке оператора за 2021. годину и потенцијални утицај истих на даљи развој релевантног тржишта до наредног поступка анализе, што је у сагласности са „*forward-looking*“ приступом из тачке 13. Смерница. Имајући у виду одредбу члана 60. став 1. Закона, не постоје препреке за спровођење анализе релевантног тржишта, ако на то указује стање на том тржишту, у периоду који је краћи од 3 године, обухватајући податке за мањи број година, или најмање једном у три године, обухватајући податке за већи број година, уколико је њихов утицај значајан за потпуно утврђивање чињеничног стања на релевантном тржишту.

У изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки *I. Б. УКЉУЧИВАЊЕ ПОДАТАКА ИЗ 2021. ГОДИНЕ ЈЕ СУПРОТНА СТРАТЕШКОМ РЕГУЛАТОРНОМ ОКВИРУ ЗА ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ*, Телеком Србија а.д. је навео да се регулаторни оквир Агенције, у погледу одређивања релевантних тржишта подложних *ex ante* регулацији и одређивању ЗТС, заснива на стратешким документима, те да је Агенција донела Стратегију развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. године. Сви примењиви подзаконски прописи које је Агенција до сада усвојила и које примењује, засновани су на овој стратегији и, према наводима Телеком Србија а.д., морају бити у њеном оквиру, укључујући и њен временски оквир. Стога, Агенција је могла да разматра стање релевантног тржишта закључно са 2020. годином, а за обухват 2021. године и наредних година Агенција би морала да донесе нову стратегију и да своје подзаконске акте усклади са истом. Узимањем прелиминарних података за 2021. годину супротно Закону, Агенција не располаже стратешким документом у односу на који би ове податке ценила и излази из сопственог регулаторног оквира.

Пажљиво размотривши наводе, Агенција истиче да је Стратегија развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. године донета на основу одредбе члана 5. став 1. тачка 3) Закона, којим је прописано да Влада, на предлог министарства надлежног

за послове телекомуникација и информационог друштва доноси стратешке акте и акционе планове за њихово спровођење, којима се утврђују начела, циљеви и приоритети развоја електронских комуникација у Републици Србији, те наводи Телеком Србија а.д. да су „*сви примењиви подзаконски прописи које је Агенција до сада усвојила и које примењује, засновани на овој Стратегији и морају бити у њеном оквиру*“ представљају погрешан и нетачан закључак. Стратегија развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. године није акт који доноси Агенција, нити је правни акт који може бити правни основ за доношење подзаконских аката Агенције, већ је реч о правном акту који чини, како се наводи у тачки 1. ове Стратегије, „*прагматичан скуп неопходних мера које ће Републици Србији обезбедити повољнију позицију у глобалној економији*“ и „*има за циљ да идентификује постојеће стање и да укаже на препреке развоја електронских комуникација*“. Наведеном Стратегијом није, нити таквим документом може бити дефинисан временски оквир за спровођење анализа релевантних тржишта, које Агенција врши на основу јавних овлашћења установљених одредбом члана 60. став 1. Закона.

У изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки *I. В. АГЕНЦИЈА ЈЕ ПОВРЕДИЛА ПРАВИЛА ПОСТУПКА*, Телеком Србија а.д. је истакао да је Агенција укључивањем прелиминарних података за 2021. годину повредила начело законитости и предвидивости (члан 5. ЗУП-а), начело истине (члан 10. ст. 1. ЗУП-а) и начело слободне оцене доказа (члан 10. став 2. ЗУП-а). У погледу начела законитости, Агенција нема правни основ да укључи податке и за четврту годину анализе тржишта. У погледу начела предвидљивости, Агенција никада до сада није користила прелиминарне податке, нити је икада до сада укључивала прелиминарне податке из четврте године. Телеком Србија а.д. је нагласио да је и став Агенције у претходним поступањима био да се искључиво користе подаци из обрађених годишњих извештаја, а не прелиминарни подаци који нису обрађени, чиме се обезбеђује правна сигурност, указујући на пример решења из 2019. године у оквиру кога је наведено следеће: „*Агенција не може да усвоји овај коментар SBB DOO, јер су за период који обухвата анализа релевантног тржишта прикупљени званични подаци о броју корисника и оствареним приходима од оператора путем годишњих упитника за 2015, 2016. и 2017. годину. Промене на тржишту у 2018. и 2019. години нису део предметне анализе тржишта и Агенција не располаже званичним подацима за овај период*“. Агенција је бранила одступање од своје раније праксе позивом на начело истине из члана 10. став 1. ЗУП-а. Међутим, Агенција, према наводима Телеком Србија а.д., не може кршење или одступање од једног начела управног поступка да брани позивањем на примену другог начела управног поступка чинећи недопустиви преседан. Агенција крши одредбе правила управног поступка неоснованим одступањем од досадашњег поступања у истим ситуацијама. Такође, извођење закључака о стању на тржишту на основу прелиминарних, а не званичних резултата не може се сматрати ни правилним, ни истинитим, а нарочито не потпуним утврђивањем чињеница. Цитирајући наводе Агенције, Телеком Србија а.д. је истакао да из тих навода произлази да подаци за 2021. годину који су коришћени за изразу Извештаја о анализи тржишта заправо нису обрађени. Телеком Србија а.д. је указао да потпуно обрађени и финални подаци о тржишту јесу доказ који Агенција може слободно ценити, али

прелиминарни подаци нису доказ, те се исти не могу ни слободно, ни било како другачије ценити, а нарочито не користити као основ за доношење решења које ће бити на снази три године.

Агенција је брижљиво размотрила наводе и указује да су коришћени подаци за 2021. годину прелиминарни искључиво у смислу да нису у том тренутку били јавно објављени у Прегледу тржишта електронских комуникација и поштанских услуга, што не доводи у питање њихову комплетну обраду од стране Агенције и поступање на исти начин, у складу са одредбама Закона, као и са подацима за 2018, 2019. и 2020. годину, који су уз то и објављени у одговарајућим прегледима тржишта. Подаци за 2021. годину који су узети у обзир у Извештају о анализи тржишта односе се на податке из годишњих техничких извештаја за 2021. годину који се тичу, пре свега, броја претплатника интернета на различитим технологијама, на основу којих се исказује тржишно учешће оператора у погледу приступа интернету, а који су указали на значајне промене на релевантном тржишту од утицаја на закључке из предметне анализе релевантног тржишта. Агенција у тренутку израде другог Нацрта извештаја о анализи тржишта није располагала свим обрађеним подацима из годишњих финансијских извештаја за 2021. годину, те исти нису коришћени, нити је то било потребно, имајући у виду да су обрађени технички подаци за 2021. годину већ довољно указивали на битне промене на предметном тржишту у погледу тржишног учешћа оператора. Годишњи финансијски подаци за 2021. годину могу само додатно да потврде оно на шта указују годишњи технички подаци за 2021. годину, односно да прикажу повећање прихода уколико је дошло до повећања тржишног учешћа и обрнуто. Стога, Агенција напомиње да су у Извештају о анализи тржишта коришћени искључиво потпуно обрађени технички подаци за 2021. годину, уз поштовање начела законитости, те свакако на другачији начин не би ни могли да буду од значаја за процену утицаја на даљи развој релевантног тржишта. Такође, Агенција указује да се у оквиру тачке 7. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину, који је објављен у новембру 2022. године на интернет страници Агенције, између осталог, наводи да је према начину приступа највећи процентуални раст од готово 48% забележен код претплатника који интернету приступају путем оптичких каблова у FTTH (*Fiber to the Home*) или FTTB (*Fiber to the Building*) архитектури, као што је приказано и у Извештају о анализи тржишта у оквиру тачке 3.1.2. *Карактеристике малопродајног тржишта широкопојасног приступа интернету у Републици Србији*, где је наведено да када се ради о приступу путем оптичких мрежа у FTTH/V архитектури, према расположивим прелиминарним подацима за 2021. годину, број претплатника је задржао стопу раста од око 47%. Даље, у оквиру тачке 7. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину се наводи да се у поређењу с претходном годином број претплатника који приступају интернету путем прикључка реализованог преко коаксијалне кабловске инфраструктуре повећао за око 0,5%, док је са друге стране у Извештају о анализи тржишта у оквиру тачке 3.1.2. *Карактеристике малопродајног тржишта широкопојасног приступа интернету у Републици Србији* констатовано да за разлику од претходних година, када је број претплатника који приступа интернету путем мреже оператора КДС бележио просечан раст од 10% у посматраном

периоду, прелиминарни подаци за 2021. годину указују на стагнацију, будући да је забележен раст од испод 0,5%. Поред тога, у оквиру тачке 7. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину наводи се да број претплатника који користе xDSL приступну технологију пету годину заредом бележи пад, који је у 2021. години износио готово 9%, као што је у Извештају о анализи тржишта у оквиру тачке 3.1.2. *Карактеристике малопродајног тржишта широкопојасног приступа интернету у Републици Србији*, установљено да је, узимајући у обзир прелиминарне податке са тржишта за 2021. годину, примећен додатни пад броја претплатника који интернету приступају путем xDSL технологије од непуних 9% у односу на приказане податке за 2020. годину. У оквиру тачке 7. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину истакнуто је да се структура претплатника који интернету приступају путем xDSL технологије током 2021. године променила у корист повећања учешћа VDSL технологије и сада ову технологију за приступ користи 59% укупног броја xDSL претплатника, као и да је у 2021. години први пут регистрован пад броја претплатника VDSL технологије од око 1,8%, а са друге стране у Извештају о анализи тржишта, у оквиру тачке 3.1.2. *Карактеристике малопродајног тржишта широкопојасног приступа интернету у Републици Србији*, је наведено да прелиминарни подаци са тржишта за 2021. годину показују да се удео претплатника који интернету приступају путем VDSL и VDSL vectoring технологија, у односу на укупан број претплатника на xDSL технологији који је у 2020. години износио око 55%, додатно повећао, као и да се по први пут од увођења VDSL и VDSL vectoring технологија примећује мањи пад броја претплатника који интернету приступају путем наведених технологија. У делу који се односи на расподелу броја претплатника широкопојасног приступа интернету према начину приступа, у тачки 7. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину наведено је да је у 2021. години четврту годину за редом најзаступљенији начин приступа путем прикључка реализованог преко коаксијалне кабловске инфраструктуре и он чини нешто испод 45% укупног броја претплатника, а у Извештају о анализи тржишта, у оквиру тачке 3.2.1.1. *Приступ коришћењем HFC мреже оператора КДС као супститут приступу коришћењем xDSL технологија преко бакарне парице*, наведено је да је удео претплатника услуге фиксног широкопојасног приступа интернету путем мрежа оператора КДС на посматраном малопродајном тржишту у Републици Србији у 2020. години износио око 46%, док прелиминарни подаци за 2021. годину показују одређени пад учешћа ове врсте приступа на мало испод 45%. Поред тога, у оквиру тачке 7. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину наведено је да је, када је реч о фиксном широкопојасном приступу интернету, највећи оператор у Републици Србији у 2021. години и даље Телеком Србија а.д. са тржишним учешћем од 54,62% у односу на укупан број претплатника, као и да је тржишно учешће оператора Телеком Србија а.д. значајно увећано у односу на 2020. годину, када је износило 39,67%, што је у највећој мери резултат припајања оператора МОЈА SUPERNOVA d.o.o. оператору Телеком Србија а.д., које је реализовано током 2021. године. Са друге стране, у Извештају о анализи тржишта, у оквиру тачке 3.1.2. *Карактеристике малопродајног тржишта широкопојасног приступа интернету у*

Републици Србији, наведено је да прелиминарни подаци тржишта фиксног широкопојасног приступа интернету на малопродајном нивоу за 2021. годину показују да је оператор Телеком Србија а.д. имао учешће од скоро 55% и истакнуто је да је раст учешћа у највећој мери резултат припајања оператора MOJA SUPERNOVA d.o.o. оператору Телеком Србија а.д. Даље, у оквиру тачке 7. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину указано је да се поред оператора Телеком Србија а.д. као водећи оператори издвајају и SBB DOO, са тржишним учешћем од 31,55%, затим DRUŠTVO ZA TELEKOMUNIKACIJE ORION TELEKOM DOO BEOGRAD, SAT-TRAKT DOO, DRUŠTVO ZA TELEKOMUNIKACIJE ASTRA TELEKOM DOO BEOGRAD, PRIVREDNO DRUŠTVO ZA OBAVLJANJE DELATNOSTI U TELEKOMUNIKACIJAMA JOTEL DOO NIŠ, DRUŠTVO ZA PRUŽANJE USLUGA INTERNETA BEOTELNET-ISP DOO BEOGRAD, Друштво за пројектовање и изградњу информационих система YUNET INTERNATIONAL d.o.o. Београд, Јавно предузеће Пошта Србије Београд и ORION TELEKOM TIM DOO BEOGRAD са значајно мањим учешћима у односу на Телеком Србија а.д. и SBB DOO, као што је и закључено у Извештају о анализи тржишта, у оквиру тачке 3.1.2 *Карактеристике малопродајног тржишта широкопојасног приступа интернету у Републици Србији*, где је наведено да према прелиминарни подацима тржишта фиксног широкопојасног приступа интернету на малопродајном нивоу за 2021. годину, учешће оператора SBB DOO је, уз благи пад, износило мало испод 32%. Даље, у тачки 7. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину приказана је расподела претплатника мобилног широкопојасног приступа интернету и наведено је да је укупан број активних корисника мобилног широкопојасног приступа интернету у 2021. години забележио значајан раст у односу на 2020. годину и да је износио око 7,1 милион, те да је у односу на 2020. годину то повећање од 8,5%, док се у Извештају о анализи тржишта, у оквиру тачке 3.1.2. *Карактеристике малопродајног тржишта широкопојасног приступа интернету у Републици Србији*, наводи да је укупан број активних претплатника мобилног широкопојасног приступа у 2020. години износио око 6,5 милиона, као и да је прелиминарни подаци за 2021. години показују раст броја претплатника од преко 8%. Када се ради о покривености територије и становништва сигналом LTE мобилне мреже, у тачки 5. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину, у оквиру табеле 5.2. *Упоредни приказ покривености територије и становништва по технологијама GSM/UMTS/LTE изражен у процентима*, приказано је да је покривеност територије сигналом 4G мреже оператора Телеком Србија а.д. око 85% у 2021. години, док је покривеност становништва истом врстом мреже око 98% у 2021. години, као што је констатовано у Извештају о анализи тржишта у тачки 3.2.1.4. *Приступ коришћењем мобилних мрежа (EDGE, UMTS, HSDPA, LTE) као супститут приступу коришћењем xDSL технологија преко бакарне парице*, где је наведено да је према подацима добијеним од оператора за 2020. годину покривеност територије сигналом LTE мобилне мреже око 85%, док је покривеност становништва око 98%, те да прелиминарни подаци за 2021. годину показују да се степен покривености територије сигналом LTE мобилне мреже и покривености становништва нису значајније мењали и да су остали на сличном нивоу као у 2020. години. Када се ради о

пакетима услуга, у оквиру тачке 9. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину, наводи се да, према расположивим подацима, пакете услуга на тржишту Републике Србије нуди око 29 оператора, при чему 11 оператора нуди пакете са 3 услуге, док пакете са 4 услуге нуди један оператор, као и да је укупан број претплатника пакета услуга у 2021. години око 1,63 милиона и бележи раст од 5% у односу на претходну годину. Са друге стране, у Извештају о анализи тржишта, у тачки 4.1.6. *Степен диверсификације производа или услуга (нпр. повезани производи и услуге)*, наведено је да је према прелиминарним подацима за 2021. годину пакете услуга на тржишту Републике Србије нудило 29 оператора, а број претплатника пакета услуга износио је око 1,63 милиона и забележио је раст од око 5% у односу на 2020. годину. У оквиру тачке 9. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину, на слици 9.5, приказана је расподела услуга према броју претплатника који их купују самостално и у пакету у 2021. години, из које се види да је 83% претплатника малопродајне услуге широкопојасног приступа интернету користило ову услугу у оквиру пакета, а у Извештају о анализи тржишта, у тачки 4.1.6. *Степен диверсификације производа или услуга (нпр. повезани производи и услуге)*, се наводи да је у 2021. години око 83% претплатника малопродајне услуге широкопојасног приступа интернету користило ову услугу у оквиру пакета, док је у 2020. години тај проценат износио 82%. На крају, у оквиру тачке 9. Прегледа тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину, на слици 9.7, приказана су учешћа оператора мерена бројем претплатника пакета услуга у 2021. години, где су наведена учешћа оператора Телеком Србија а.д. (61%), SBB DOO (33%) и SAT-TRAKT DOO (3%), а сви остали оператори учествовали су у укупном броју претплатника пакета услуга са 3%, као што је приказано у Извештају о анализи тржишта, у тачки 4.1.6. *Степен диверсификације производа или услуга (нпр. повезани производи и услуге)*, где је наведено да је учешће оператора Телеком Србија а.д. у укупном броју претплатника пакета износило 61%, учешће оператора SBB DOO 33%, оператора SAT-TRAKT DOO 3%, а сви остали оператори учествовали су у укупном броју претплатника пакета услуга са само 3%. Што се тиче повреде начела истине и начела слободне оцене доказа, Агенција констатује да је у конкретном случају поступила управо у складу са одредбама члана 10. ЗУП-а и у циљу поштовања ових начела, односно Агенција, на основу одредаба члана 10. ЗУП-а, неспорно има право, које је уједно и обавеза, да по свом стручном уверењу испитује све доказе које сматра релевантним и утврђује чињенице и околности од значаја за одлучивање, док год их не буде сматрала потпуно и правилно утврђеним, те је узела у обзир све расположиве податке од значаја за одлучивање. У погледу начела предвидљивости и навођења закључака Агенције из решења из 2019. године, Агенција напомиње да је Извештај о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште март 2019. године, који је представљао чињеничну грађу за доношење поменутог решења, усвојен 29.3.2019. године закључком Управног одбора Агенције број: 1-К-021-13/19-2, када Агенција није имала обрађене годишње извештаје за 2018. годину, те никако није могла да укључи ове податке у предметни извештај. По правилу, Агенција прво доставља операторима годишње техничке упитнике средином месеца фебруара са роком од

месец дана за доставу истих, а након тога следи њихова обрада од стране Агенције, те до краја марта 2019. године никако није могла да располаже обрађеним подацима. Из тог разлога, овај случај не говори у прилог тврдњама Телеком Србија а.д. Чињеница да је Агенција први пут поступила на овакав начин и укључила расположиве податке за 2021. годину, сама по себи не значи да је исто учињено супротно одредбама Закона и ЗУП-а, већ је Агенција, сагледавајући све значајне промене на релевантном тржишту на које су ти подаци указали, оценила стање на тржишту, постојање оператора са ЗТС и потребне регулаторне обавезе, како би се, управо у складу са одредбама Закона, обезбедио развој делотворне конкуренције на том тржишту.

У изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки *II. АГЕНЦИЈА ЈЕ ПОВРЕДИЛА ЗЕК И ЗУП У ПОГЛЕДУ НАЧИНА ОРГАНИЗОВАЊА ЈАВНИХ КОНСУЛТАЦИЈА*, Телеком Србија а.д. је навео да сматра да Агенција широко и без правног основа тумачи да има овлашћење да на основу чл. 34, 35. и 36. Закона организује начин одржавања јавних консултација по свом нахођењу. Организовањем другог круга Агенција је поступила без правног основа и без правног овлашћења, чиме је Агенција повредила процесна правила Закона, а сходно томе и начело законитости из ЗУП-а, што чини Извештај о анализи тржишта мањкавим. Агенција је извршила анализу пристиглих мишљења и коментара оператора, укључујући и коментаре Комисије за заштиту конкуренције. Уместо да донесе закључак којим усваја први Нацрт извештаја о анализи тржишта, Агенција неосновано отвара други круг консултација и поступа супротно досадашњој пракси. Неоправданост отварања другог круга консултација такође произлази из чињенице да је Комисија за заштиту конкуренције доставила мишљење, у којем је навела да нема примедби на први Нацрт извештаја о анализи тржишта, осим да се допуни разлозима због којих SBB DOO више није оператор са ЗТС. Агенција, према мишљењу Телеком Србија а.д., без правног основа тумачи да мишљење Комисије за заштиту конкуренције у поступку јавних консултација није обавезно за Агенцију. Такође, Агенција, како наводи Телеком Србија а.д., није у праву када је навела да је Комисија за заштиту конкуренције и код другог круга јавних консултација потврдила став Агенције. Пажљивим читањем мишљења Комисије за заштиту конкуренције види се да је ставила низ ограда у погледу свог изјашњења на други Нацрт извештаја о анализи тржишта.

Агенција, након разматрања ових навода, указује да се одредбама чл. 34, 35. и 36. Закона прописује искључиво обавеза спровођења јавних консултација и минимални рок њиховог трајања, а не ограничава се могућност да се по потреби оне спроведу и у погледу другог Нацрта извештаја о анализи тржишта у циљу утврђивања свих одлучних чињеница и околности од значаја за доношење решења о одређивању оператора са ЗТС. Наведене одредбе ни на који начин не ограничавају Агенцију да, у вези истог питања, односно истог предмета, спроведе јавне консултације и више пута, уколико је то потребно. Имајући у виду да се јавне консултације спроводе ради прибављања мишљења стручне јавности о утицају предложених мера на тржиште електронских комуникација, неспорно је да се у циљу одлучивања о питањима такве важности, морају потпуно и правилно утврдити све

релевантне чињенице и околности. Што се тиче обавезе примене мишљења Комисије за заштиту конкуренције, Агенција напомиње да су Комисија за заштиту конкуренције и Агенција два потпуно независна тела, са јасно одређеним надлежностима које су прописане различитим прописима и немају никакве ингеренције једно у односу на друго, у смислу утицаја на доношење одлука и обавезности мишљења једног тела о одлукама другог. Поменуто мишљење Комисије за заштиту конкуренције није обавезујуће за Агенцију, као уосталом ни мишљење било ког другог органа или организације и Агенција га може, али не мора уважити. Одредба члана 60. став 2. Закона прописује да Агенција у поступку анализе тржишта сарађује са органом надлежним за заштиту конкуренције, што не значи да Комисија за заштиту конкуренције има директан утицај на одлуке Агенције која је независно регулаторно тело у области електронских комуникација. У конкретном случају, Агенција јесте уважила сугестију Комисије за заштиту конкуренције да се први Нацрт извештаја о анализи тржишта допуни разлозима због којих SBB DOO више није оператор са ЗТС, али то апсолутно не значи да Агенција нема овлашћења да даље утврђује и друге релевантне чињенице и поново спроведе јавне консултације. Што се тиче навода Телеком Србија а.д. да је Комисија за заштиту конкуренције ставила низ ограда на други Нацрт извештаја о анализи тржишта, Агенција скреће пажњу да је комплетно мишљење Комисије за заштиту конкуренције објављено у Извештају о анализи тржишта и доступно на интернет страници Агенције, из којег се неспорно и јасно може видети да је Комисија за заштиту конкуренције дала позитивно мишљење без икаквих примедби.

У изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки *III. А. Погрешна примена Смерница Комисије*, Телеком Србија а.д. је навео да је Агенција, позивајући се на Смернице Комисије, одредила Телеком Србија а.д. за оператора са ЗТС, али је, погрешном применом овог акта, пропустила да као оператора са ЗТС одреди SBB DOO. Уколико је тржишно учешће високо, али испод 50%, при процени ЗТС је потребно узети у обзир и друге кључне карактеристике релевантног тржишта, у складу са тачком 57. Смерница Комисије. Сходно устаљеној пракси ЕУ, доминантан положај није вероватан ако је учешће учесника испод 40% на релевантном тржишту. Телеком Србија а.д. је навео да је јасно да се регулатор не може зауставити само на овој претпоставци, већ се мора даље испитати да ли такав оператор има доминантан положај. Агенција је, према мишљењу Телеком Србија а.д., требало да изврши и анализу других сегмената да би несумњиво утврдила (не)постојање доминантног положаја SBB DOO на тржишту. Ово је јасан пример, како наводи Телеком Србија а.д., да Агенција није у праву када тврди да је у потпуности применила начело истине и извела све потребне доказе и начело слободне оцене доказа, те да Агенција у овом сегменту није потпуно утврдила чињенично стање.

Агенција, у вези са овим наводима које је пажљиво размотрила, истиче да би испитивање критеријума за постојање ЗТС и на страни SBB DOO подразумевало испитивање критеријума за постојање заједничке ЗТС оператора Телеком Србија а.д. и оператора SBB DOO. Промене, констатоване у Извештају о анализи тржишта, које су наступиле на релевантном тржишту у односу на стање према претходном Извештају о анализи

велепродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште март 2019. године су такве да је неспорно да се стање на тржишту битно разликује од оног када је изведен закључак о постојању заједничке ЗТС на овом тржишту. Стога је Агенција, сходно одредби члана 61. став 2. Закона и уз примену тачке 54. Смерница, приступила испитивању критеријума за постојање појединачне ЗТС на страни оператора који има највеће тржишно учешће на релевантном тржишту, а то је оператор Телеком Србија а.д., те је дошла до закључка да овај оператор испуњава критеријуме за појединачну ЗТС на релевантном тржишту. Постојање појединачне ЗТС на страни једног оператора искључује могућност постојања заједничке ЗТС два или више оператора, те би даље испитивање критеријума за утврђивање заједничке ЗТС било неосновано и супротно одредбама члана 61. Закона и тачки 52. Смерница. На основу наведеног, Агенција указује да је поступак анализе овог релевантног тржишта у свему спроведен у складу са одредбама Закона и уз примену Смерница.

У изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки III. В. Агенција је погрешно утврдила тржишну снагу SBB DOO, Телеком Србија а.д. је истакао да Агенција приликом вршења анализе тржишта неконзистентно наводи број корисника услуга, из чега следи погрешан закључак о учешћу појединих оператора на тржишту и, самим тим, погрешно закључује да SBB DOO не представља оператора са ЗТС. Наиме, на страни 28. Извештаја о анализи тржишта наводи се да је у 2020. години било 47 оператора који путем FTTH (оптичке) мреже пружају услугу својим корисницима, након чега се на страни 50. Извештаја о анализи тржишта наводи да је у 2020. години било регистровано 30 оператора који пружају такву услугу. Даље, неконзистентност у Извештају о анализи тржишта се огледа и у утврђивању броја претплатника сваког од највећих оператора, односно броја *homes passed* домаћинства, на стр. 65. и 66. Извештаја о анализи тржишта. Телеком Србија а.д. је доставио званичан извештај за 2020. годину по којем, када је реч о оптичким мрежама, има *homes passed* за приближно 690.000 домаћинства, док је MOJA SUPERNOVA d.o.o. у истом периоду остварила *homes passed* за FTTH за 230.000 домаћинства. У Извештају о анализи тржишта се, у табели на страни 65, наводи да је Телеком Србија а.д. према прелиминарним подацима за 2021. годину имао 2,1 милион домаћинства покривених оптичким мрежама у FTTH/В архитектури. Чак и када се саберу подаци из извештаја Телеком Србија а.д. и MOJA SUPERNOVA d.o.o. који су достављени, опет постоји одступање од скоро више од 500.000 домаћинства који се приписују Телеком Србија а.д. У Извештају о анализи тржишта се наводи да Телеком Србија а.д. покрива 1,1 милион домаћинства, а насупрот томе, на страни 50. Извештаја о анализи тржишта наводи се да је у 2020. години било регистровано 30 оператора који пружају услугу интернета путем оптичких мрежа реализованих у FTTH/В архитектури, чији број претплатника износи 237.000. Ако би се као релевантан податак узео податак Агенције да је у 2021. години број корисника који услугу примају путем оптичке мреже порастао за 47%, јасно је, према мишљењу Телеком Србија а.д., да то никако не може бити 1,1 милион домаћинства. Напред наведено указује на то да се подаци прикупљају непознатом методом, да су очигледно нетачни и да се практично ниједан од података не може узети као релевантан. Овако паушални узети подаци преносе се и на утврђивање

тржишног учешћа појединих оператора и на њихов статус као оператора са ЗТС. Чак и да се узму као релевантни прелиминарни подаци за 2021. годину, према којима Телеком Србија а.д. покрива близу 1,6 милиона домаћинстава, а SBB DOO око 1,1 милион домаћинстава, што се наводи на страни 66. Извештаја о анализи тржишта, јасно је, како наводи Телеком Србија а.д., да се никако не може радити о односу тржишног учешћа наведених оператора од 60% (Телеком Србија а.д. и МОЈА SUPERNOVA d.o.o. која је тек у јуну 2021. године припојена Телеком Србија а.д., а не у посматраном периоду анализе) и 33% (SBB DOO). Ова разлика, осим што је много мања, извесно указује на то да оператор SBB DOO има преко 40% тржишног учешћа, што га чини оператором са ЗТС.

Оцењујући наводе, Агенција указује да се на страни 28. Извештаја о анализи тржишта говори о броју оператора који су у 2020. години своје мреже реализовали у FTTH/V архитектури, односно њих 47, док се на страни 50. Извештаја о анализи тржишта говори о 30 оператора који су пружали услугу приступа интернету на малопродајном нивоу путем оптичких мрежа реализованих у FTTH/V архитектури током 2020. године. Број оператора који поседују неку врсту мреже и број оператора који пружају малопродајну услугу приступа интернету путем те исте мреже не морају нужно бити исти. По правилу је број оператора који пружају малопродајну услугу приступа интернету путем оптичких мрежа реализованих у FTTH/V архитектури мањи од броја оператора који поседују мрежу реализовану у FTTH/V архитектури. У погледу навода о тачности изнесених података и методе прикупљања истих, Агенција истиче да користи искључиво податке прикупљене од оператора путем годишњих упитника, које су у обавези да достављају Агенцији у складу са одредбама члана 41. Закона. Наведене податке Агенција прикупља и обрађује за потребе обављања послова из своје надлежности у свему у складу са одредбама Закона. У вези са наводима да се у Извештају о анализи тржишта у табели на страни 65. говори о прелиминарним подацима за 2021. годину и о 2,1 милион домаћинстава покривених оптичким мрежама оператора Телеком Србија а.д. у FTTH/V архитектури, Агенција указује да се у Извештају о анализи тржишта, у Табели 3. на страни 65, наводи податак о 2,2 милиона покривених домаћинстава (*homes passed* домаћинстава) у 2020. години, који се не односи само на оптичке мреже у FTTH/V архитектури, како то наводи Телеком Србија а.д, већ, како је наведено у Извештају о анализи тржишта, тај број представља број домаћинстава повезаних бакарном мрежом и домаћинстава покривених оптичком инфраструктуром оператора Телеком Србија а.д, из годишњих извештаја за 2020. годину оператора Телеком Србија а.д. Поред тога, у истој Табели 3. на страни 65. Извештаја о анализи тржишта, наводи се податак о 579 хиљада покривених домаћинстава у 2020. години од стране оператора МОЈА SUPERNOVA d.o.o, који се не односи само на оптичке мреже у FTTH/V архитектури, већ представља домаћинства покривена хибридном оптичко-коаксијалном кабловском мрежом и домаћинства покривена оптичком инфраструктуром, из годишњег извештаја за 2020. годину оператора МОЈА SUPERNOVA d.o.o. Поводом мишљења Телеком Србија а.д. да никако не може бити 1,1 милион домаћинстава покривено оптичком мрежом реализованом у FTTH/V архитектури, Агенција скреће пажњу да је тај податак наведен у Извештају о анализи тржишта на страни 65. да оператор Телеком Србија а.д. у 2021. години има око 1,1 милион

покривених домаћинстава (*homes passed* домаћинстава) оптичким мрежама у FTTH/V архитектури, Агенцији достављен од стране оператора Телеком Србија а.д. у годишњем извештају за 2021. годину. Поред тога, Агенција истиче да је у истом годишњем извештају за 2021. годину оператор Телеком Србија а.д. доставио податак да покрива приближно 1,6 милиона домаћинстава хибридном оптичко-коаксијалном кабловском мрежом и оптичком мрежом у FTTH/V архитектури. Агенција указује да оператор Телеком Србија а.д. доноси погрешне закључке, јер не прави разлику између покривених домаћинстава (*homes passed* домаћинстава) одређеном врстом фиксне (жичне) мреже за приступ и броја претплатника одређене услуге. Агенција напомиње да број покривених домаћинстава (*homes passed* домаћинстава) одређеном врстом фиксне (жичне) мреже за приступ представља број домаћинстава која су већ прикључена на мрежу оператора, као и потенцијални број домаћинстава која оператор може да прикључи на мрежу у року не дужем од неколико дана и без ангажовања значајних ресурса. Са друге стране, претплатник је физичко или правно лице које је закључило уговор са оператором о пружању одређених услуга (нпр. услуга широкопојасног приступа интернету путем оптичких мрежа реализованих у FTTH/V архитектури). Број покривених домаћинстава одређеном врстом фиксне (жичне) мреже је по правилу већи од броја претплатника одређене услуге на тој мрежи. С тим у вези, Агенција указује да се на страни 50. Извештаја о анализи тржишта не наводи податак о домаћинствима која су покривена оптичким мрежама у FTTH/V архитектури, већ се наводи податак о броју претплатника широкопојасног приступа интернету путем оптичких мрежа реализованих у FTTH/V архитектури у 2020. години свих оператора који су били регистровани, а пружали су малопродајну услугу приступа интернету путем оптичких мрежа реализованих у FTTH/V архитектури и који је износио нешто више од 237.000 претплатника. У 2021. години број претплатника широкопојасног приступа интернету путем оптичких мрежа реализованих у FTTH/V архитектури износио је нешто више од 351.000, што у односу на нешто више од 237.000 претплатника у 2020. години представља стопу раста од 47%. У погледу навода оператора Телеком Србија а.д. да ако оператор Телеком Србија а.д. покрива близу 1,6 милиона домаћинстава, а оператор SBB DOO покрива око 1,1 милиона становника, никако не може да се ради о односу тржишног учешћа оператора Телеком Србија а.д. од 60% и оператора SBB DOO од 33%, као и закључка оператора Телеком Србија а.д. да оператор SBB DOO има преко 40% тржишног учешћа, Агенција поново истиче да оператор Телеком Србија а.д. погрешно закључује не правећи разлику између покривених домаћинстава (*homes passed* домаћинстава) одређеном врстом фиксне (жичне) мреже за приступ и тржишног учешћа оператора (са укљученом понудом сопственом предузећу) на релевантном тржишту. Агенција је на основу података о броју претплатника широкопојасног приступа интернету путем фиксне (жичне) мреже, достављених путем годишњих извештаја за 2021. годину од стране оператора, израчунала тржишна учешћа оператора (са укљученом понудом сопственом предузећу) на релевантном тржишту, те тржишно учешће оператора SBB DOO износи 33% у 2021. години, док, узимајући у обзир припајање оператора МОЈА SUPERNOVA d.o.o, тржишно учешће оператора Телеком Србија а.д. достиже око 60% у 2021. години.

У изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки III. С. Неоснованост аргументације Агенције у вези са Стандардном понудом SBB-а, Телеком Србија а.д. је истакао да Агенција погрешно наводи да није било примедби на Стандардну понуду SBB DOO, сходно важећем решењу из 2019. године, као и да овај оператор није примао захтеве од других оператора корисника за омогућавање услуге широкопојасног интернета у току посматраног периода, те да је то једна од околности због којих SBB DOO није проглашен за оператора са ЗТС. У складу са чланом 64. Закона и Правилником о минималном садржају, нивоу детаљности и начину објављивања стандардних понуда („Службени гласник РС“, број 36/19), SBB DOO је био у обавези да објави стандардну понуду у року од 60 дана од дана достављања захтева Агенције. Потпуно је несхватљиво како је Агенција пропустила да у вишемесечном периоду, када је SBB DOO коначно одлучио да објави предметну стандардну понуду, поступи у складу са својим надлежностима и сама донесе ову стандардну понуду. Додатно, садржај наведене стандардне понуде је био дискриминаторан и незаконит, јер је био сачињен тако да операторе кориснике одврати од коришћења мреже SBB DOO. Све поменуто је Агенцији послужило као изговор да не уврсти SBB DOO као оператора са ЗТС, а из разлога што SBB DOO није примио захтеве оператора корисника у посматраном периоду. Међутим, Агенција пропустила да дефинише посматрани период. У таквим околностима, само се може претпоставити да је Агенција додатно прекршила своја овлашћења и суштински сузила посматрани период на период од пет месеци уместо три године. Доказ да је Агенција имала увида у наведене неправилности је то што је Yettel d.o.o. у својим коментарима у оквиру јавних консултација јасно навео да оператор SBB DOO нуди услугу по потенцијално неконкурентним ценама, као да су услови неприхватљиви за операторе кориснике, те да ово сасвим извесно представља одбијање veleпродајног приступа инфраструктури SBB DOO.

Агенција је размотрила ове наводе и указује да је поступак за сачињавање и објављивање стандардних понуда за услуге широкопојасног приступа од стране оба оператора, и SBB DOO и Телеком Србија а.д., који су имали ту обавезу као оператори са заједничком ЗТС, спроведен на исти начин у односу на оба оператора и у свему у складу са одредбама члана 64. став 2. Закона и чл. 4, 10. и 11. Правилника о минималном садржају, нивоу детаљности и начину објављивања стандардних понуда. Захтев за израду предметне стандардне понуде упућен је оператору SBB DOO дана 30.7.2019. године, односно истог дана када је упућен и оператору Телеком Србија а.д. Оператор Телеком Србија а.д. је објавио Стандардну понуду за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји дана 27.9.2019. године, а оператор SBB DOO је, такође благовремено, објавио предметну стандардну понуду дана 30.9.2019. године. Након извршених свих потребних измена и корекција у предметним стандардним понудама, у складу са захтевима Агенције и сагласно одредабама члана 11. ст. 4, 5. и 6. Правилника о минималном садржају, нивоу детаљности и начину објављивања стандардних понуда, оператори SBB DOO и Телеком Србија а.д. су на својим интернет страницама у јулу 2020. године објавили кориговане стандардне понуде за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји и обе стандардне понуде су ступиле на снагу истог дана 1.9.2020. године. Стога, може се закључити да се у погледу предметне стандардне понуде „вишемесечни период“, како наводи Телеком Србија а.д., односи подједнако и на оператора Телеком Србија а.д., а

који је био такав управо у циљу доношења стандардних понуда које су у целости сачињене у складу са Законом, поменутих правилником и другим актима Агенције. У погледу навода да је садржај предметне стандардне понуде оператора SBB DOO дискриминаторан и незаконит, Агенција указује да је текст предметне стандардне понуде оператора SBB DOO у својој садржини идентичан као текст стандардне понуде оператора Телеком Србија а.д, са изузетком у погледу дефинисања комерцијалних услова и приказа архитектуре мреже широкопојасног приступа, при чему је Агенција детаљном анализом обе стандардне понуде утврдила да су исте сачињене у складу са Законом, Правилником о минималном садржају, нивоу детаљности и начину објављивања стандардних понуда и другим актима Агенције. У вези са неконкурентним ценама услуге широкопојасног приступа интернету као разлогом за изостанак тражње ове услуге од оператора SBB DOO, Агенција истиче да су цене месечне накнаде за закуп линка за испоруку саобраћаја оператора Телеком Србија а.д. и оператора SBB DOO упоредиве. Месечна накнада за услугу широкопојасног приступа у велепродаји по прикључку оператора SBB DOO јесте незнатно виша од цене оператора Телеком Србија а.д., али треба узети у обзир да се ове цене не могу једноставно упоређивати, будући да се ради о технолошки различитим мрежама за приступ. Агенција подсећа да се операторима са ЗТС, у складу са одредбама члана 68. Закона, одређује обавеза контроле цена и примене трошковног рачуноводства приликом формирања цена услуга које су саставни део релевантног тржишта. Оператор са ЗТС, коме је одређена обавеза контроле цена и примене трошковног рачуноводства, сноси терет доказивања да цене његових услуга произлазе из трошкова, укључујући повраћај улагања по разумној стопи и да су оне у свему у складу са општим актом Агенције којим се регулише примена трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавање од стране оператора са ЗТС у области електронских комуникација. Узимајући у обзир наведено, као и доступне податке о трошковно заснованим ценама у складу са технологијом мреже за приступ, Агенција сматра разлику између ових цена оператора Телеком Србија а.д. и оператора SBB DOO оправданом. Такође, Агенција још једном констатује да оператор SBB DOO није имао захтеве од оператора корисника за омогућавање пружања услуге широкопојасног приступа интернету.

У изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки *III. D. Испуњеност критеријума из члана 61. ЗЕК*, Телеком Србија а.д. је навео да је Агенција приликом одређивања оператора са ЗТС погрешно ценила чињенице и податке у смислу законом прописаних критеријума и самим тим погрешно закључила да само Телеком Србија а.д. испуњава услове да буде одређен за оператора са ЗТС, а не и SBB DOO. У погледу критеријума величине оператора и његових конкурената, посебно у погледу броја корисника и прихода на релевантном тржишту, јасно је, према речима Телеком Србија а.д., да се Телеком Србија а.д. и SBB DOO имају сматрати операторима са великим тржишним учешћем, као и да је тржишно учешће SBB DOO значајно веће од оног наведеног у Извештају о анализи тржишта, што је Агенција пропустила да утврди. Што се тиче контроле над инфраструктуром чији се обим не може лако реплицирати, оба оператора поседују развијену инфраструктуру, инфраструктура Телеком Србија а.д. обухвата углавном мрежу за приступ засновану на бакарним парама и у једном мањем делу на хибридној оптичко-

коаксијалној и оптичкој мрежи, док SBB DOO поседује инфраструктуру која се готово у целости састоји од напредне HFC мреже надограђене на DOCSIS 3.1. стандард. Додатно, SBB DOO интезивно развија своју мрежу оптичке инфраструктуре по читавој Србији. Стога, није јасно како Агенција није у Извештају о анализи тржишта јасно утврдила чињеницу да SBB DOO поседује распрострањену мрежу оптичке инфраструктуре и зашто је пропустила да утврди из ког разлога оптичка инфраструктура SBB DOO не ни била погодна за пружање услуге *bitstream* приступа. Што се тиче технолошке предности оператора која му омогућава надмоћан положај на тржишту, Телеком Србија а.д. и SBB DOO имају технолошку предност када је реч о поједином типу мрежа. У самом Извештају о анализи тржишта се наводи да мрежа бакарних парица губи своју технолошку супериорност у контексту брзине приступа. Из наведеног произлази да се SBB DOO може сматрати и надмоћнијим учесником на тржишту од Телеком Србија а.д. У погледу недостатка или ниског нивоа преговарачке моћи купаца, у Извештају о анализи тржишта се наводи да је преговарачка моћ купаца, уколико уопште постоји, занемарљиво мала, те се овај критеријум подједнако примењује на Телеком Србија а.д. и SBB DOO. Критеријум лаког или повлашћеног приступа тржиштима капитала, односно финансијским ресурсима, према Извештају о анализи тржишта, нема опредељујућу улогу при одређивању оператора са ЗТС. Што се тиче степена диверзификације производа или услуга, Агенција погрешно утврђује да Телеком Србија а.д., будући да има најшири асортиман услуга, остварује конкурентске предности на тај начин у односу на остале учеснике на тржишту. Пре свега, једине услуге које Телеком Србија а.д. пружа, а које не пружа SBB DOO, су услуге мобилне телефоније. Агенција занемарује и висине трошкова које Телеком Србија а.д. има и које улаже у изградњу своје мреже. SBB DOO наводи да је уложио 300 милиона евра у надградњу DOCSIS 3.1. и ову чињеницу Агенција уопште не узима у обзир. У погледу економије обима, Агенција пропушта да увиди да је Телеком Србија а.д. постојећу инфраструктуру могао да искористи само за пружање услуга путем мреже бакарних парица. За пружање услуга путем хибридне оптичко-коаксијалне и оптичке мреже била је неопходна изградња потпуно нове инфраструктуре, те је Телеком Србија а.д. био у истом положају као SBB DOO. Критеријум економије опсега је јасно да испуњава и SBB DOO, а аргумент Агенције, да су ефекти уштеда осталих тржишних учесника знатно мањи због ниског тржишног учешћа, не стоји барем у погледу SBB DOO. Што се тиче степена вертикалне интеграције, у Извештају о анализи тржишта остаје нејасно на основу чега је Агенција утврдила да постоји вертикална интеграција код Телеком Србија а.д. и који су уопште критеријуми за утврђивање исте. Критеријум високог степена развоја дистрибутивне и продајне мреже, према Извештају о анализи тржишта, није од значаја при одређивању оператора са ЗТС, иако SBB DOO има регистровану мрежу на читавој територији Републике Србије као и Телеком Србија а.д. У погледу недостатка потенцијалне конкуренције, чињеница да на релевантном тржишту не постоји потенцијална конкуренција се односи подједнако на Телеком Србија а.д. и SBB DOO, као два највећа учесника на тржишту. Што се тиче постојања препрека за ширење, наведено је да се процена препрека за ширење односи на процену постојања одређених неискоришћених капацитета у власништву других оператора, који се могу активирати за пружање услуге *bitstream* приступа у случају

повећања цена ове услуге од стране доминантних оператора. Потпуно је нејасно како је могуће на овај начин дефинисати критеријум, када је опште познато да је формирање цена за ову услугу засновано на трошковном принципу, а не комерцијалном, као и да коначну цену утврђује Агенција. Наводи се да је једини оператор који тренутно пружа услугу *bitstream* приступа Телеком Србија а.д. и да не користи у потпуности све своје мрежне капацитете за њено пружање, док SBB DOO још увек не пружа предметну услугу. Међутим Агенција пропушта да констатује да је то услед неадекватности и незаконитости Стандардне понуде SBB DOO. Имајући у виду све напред наведено, Агенција је дужна да прогласи и SBB DOO за оператора са ЗТС, односно оператора са заједничком ЗТС са Телеком Србија а.д.

Оцењујући ове наводе, Агенција поново указује да су на релевантном тржишту наступиле такве промене, констатоване у Извештају о анализи тржишта, у односу на стање на овом тржишту према претходном Извештају о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа које се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште март 2019. године, које евидентно указују да се стање на тржишту битно разликује од оног када је изведен закључак о постојању заједничке ЗТС на овом тржишту. Стога, Агенција је, сходно одредби члана 61. став 2. Закона и уз примену тачке 54. Смерница, приступила испитивању критеријума за постојање појединачне ЗТС на страни оператора који има највеће тржишно учешће на релевантном тржишту, а то је оператор Телеком Србија а.д, те је дошла до закључка да овај оператор испуњава критеријуме за постојање појединачне ЗТС на релевантном тржишту. Постојање појединачне ЗТС на страни једног оператора искључује могућност постојања заједничке ЗТС два или више оператора, те би даље испитивање критеријума за утврђивање заједничке ЗТС било неосновано и супротно одредбама члана 61. Закона и тачки 52. Смерница. У погледу навода да је тржишно учешће SBB DOO значајно веће од наведеног у Извештају о анализи тржишта, Агенција истиче да се приликом спровођења поступка анализе релевантног тржишта користе искључиво подаци достављени од стране оператора прикупљени путем годишњих упитника, што се односи и на податке на основу којих се утврђује тржишно учешће оператора. Као што је претходно наведено, Агенција је на основу података о броју претплатника широкопојасног приступа интернету путем фиксне (жичне) мреже достављених путем годишњих извештаја за 2021. годину од стране оператора израчунала тржишна учешћа оператора (са укљученом понудом сопственом предузећу) на релевантном тржишту, те тржишно учешће оператора SBB DOO износи 33% у 2021. години, док, узимајући у обзир припајање оператора MOJA SUPERNOVA d.o.o., тржишно учешће оператора Телеком Србија а.д. достиже око 60% у 2021. години. Поводом коментара да се у Извештају о анализи тржишта наводи да мрежа бакарних парица губи своју технолошку супериорност у контексту брзине приступа, те да из наведеног произлази да се SBB DOO може сматрати надмоћнијим учесником на тржишту у односу на оператора Телеком Србија а.д, Агенција указује да оператор Телеком Србија а.д. не поседује само мрежу бакарних парица путем које се пружа услуга приступа на xDSL технологији, као и да његова мрежа реализована у FTTH/V архитектури има покривање упоредиво са комплетном мрежом оператора SBB DOO, при чему оператор Телеком Србија а.д. поседује и HFC мрежу која има значајно покривање, како је и приказано у Извештаји о

анализи тржишта, у тачки 4.1.2. *Контрола над инфраструктуром чији се обим не може лако реплицирати*, где су наведени подаци о покривању мрежа ова два оператора. Поред тога, у Извештају о анализи тржишта се наводи да нема изразите технолошке предности или супериорности ниједног оператора, већ да надмоћан положај оператора Телеком Србија а.д. лежи у географској распрострањености његових мрежа, те да је оператор Телеком Србија а.д. једини оператор који је у овом тренутку у могућности да алтернативним операторима пружи велепродајну услугу средишњег приступа на скоро целој територији Републике Србије. Што се тиче мишљења оператора Телеком Србија а.д. да је нејасно на основу чега је Агенција утврдила да постоји вертикална интеграција код оператора Телеком Србија а.д, Агенција истиче да је у Извештају о анализи тржишта, у тачки 4.1.9. *Степен вертикалне интеграције*, размотрен критеријум степен вертикалне интеграције, као један од кључних критеријума за утврђивање појединачне тржишне снаге, сагласно одредби члана 61. став 2. Закона. Агенција указује да вертикална интеграција представља присуство предузећа на више различитих, вертикално повезаних, велепродајних и малопродајних тржишта. Оператор Телеком Србија а.д. је вертикално интегрисан оператор јер делује и на тржишту велепродајног средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за масовно тржиште где се нуди услуга *bitstream* приступа, као и на малопродајном тржишту широкопојасног приступа интернету, где крајњим корисницима нуди услугу широкопојасног приступа интернету. У вези са коментаром оператора Телеком Србија а.д. да је нејасно како формирање цена утиче на постојање препрека за ширење, имајући у виду да је формирање цена за ову услугу засновано на трошковном принципу, Агенција истиче да тек када се на основу резултата анализе релевантног тржишта закључи да је оправдано оператору са ЗТС, у складу са одредбама члана 68. Закона, одредити обавезу контроле цена и примене трошковног рачуноводства и када се одговарајућим решењем Агенције та обавеза утврди оператору са ЗТС, формирање цена услуга које су саставни део релевантног тржишта је трошковно засновано. Са друге стране, у одсуству регулације, не постоји обавеза да цене велепродајних услуга буду трошковно засноване, већ се цене формирају на комерцијалној основи. Агенција указује да критеријум постојања препрека за ширење подразумева разматрање да ли постоје одређени неискоришћени капацитети других оператора, тако да је могуће коришћење услуга *bitstream* приступа од стране тих оператора у случају повећања цена услуга *bitstream* приступа од стране доминантног оператора у одсуству регулације, када би доминантни оператор могао комерцијално да формира цену велепродајних услуга, што је свакако већ детаљно анализирано и објашњено у Извештају о анализи тржишта, у тачки 4.1.12. *Постојање препрека за ширење*.

У изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки *IV. А. Агенција је била дужна да изврши непосредан увид и прибави податке којима располажу оператори*, Телеком Србија а.д. је навео да чак и све да је оправдан став Агенције да први Нацрт извештаја о анализи тржишта не усвоји, већ да отвори нови круг јавних консултација, Агенција је била дужна да по службеној дужности изврши непосредан увид, прибави и обради податке којима располажу оператори, а који су неопходни за одлучивање Агенције у конкретном случају. Непоступањем на наведени начин Агенција је погрешно и непотпуно утврдила чињенично

стање. Агенција се, према речима Телеком Србија а.д., неосновано задовољила само достављањем изјашњења од стране самих оператора у два круга јавних консултација, без дубљег улажења у истинитост и потпуност добијених података од стране оператора. На пример, Агенција је пропустила да јасно утврди да SBB DOO поседује инфраструктуру за пренос података путем оптичких влакана, а што је SBB DOO јавно рекламирао.

Размотривши наведено, Агенција указује да прибавља податке из годишњих извештаја од стране оператора на основу надлежности установљене одредбом члана 41. став 1. тачка 3) Закона, управо ради анализирања тржишта у складу са одредбама Закона, а ова чињеница је позната оператору Телеком Србија а.д., јер и сам има дужност да достави Агенцији све потребне податке на њен захтев сваке године. Приликом обраде пристиглих података, уколико Агенција констатује одређена одступања у подацима у односу на претходни период обраде, оператори у комуникацији са Агенцијом потврђују исправност таквих података или достављају корекције, имајући у виду да оператори одговарају за тачност достављених података, што је такође познато оператору Телеком Србија а.д. Као што је наведено у тачки 1. Извештаја о анализи тржишта, период на који се анализа релевантног тржишта односи обухвата податке добијене од оператора за 2018, 2019. и 2020. године и све доступне податке са тржишта за 2021. годину које су доставили оператори. Што се тиче наведеног пропуштања Агенције да утврди да SBB DOO поседује инфраструктуру за пренос података путем оптичких влакана, Агенција напомиње да се управо у Извештају о анализи тржишта, у тачки 3.1.2. *Карактеристике малопродајног тржишта широкопојасног приступа интернету у Републици Србији*, у подтачки 4. *Приступ коришћењем оптичких каблова (реализован у FTТх мрежној архитектури)*, експлицитно наводи да су према расположивим подацима у 2020. години највећи оператори који поседују овај тип мреже Телеком Србија а.д, МОЈА SUPERNOVA d.o.o, SBB DOO и ORION TELEKOM DOO са 88% тржишног учешћа, мерено бројем корисника реализованих у FTТН/FTТВ архитектури. Поред тога, Агенција указује да су приликом прорачуна коришћени сви подаци прикупљени од оператора путем годишњих упитника, укључујући и податке достављене од стране оператора SBB DOO, како о броју претплатника услуге широкопојасног приступа интернету, тако и о броју покривених домаћинстава и хибридном оптичко-коаксијалном кабловском мрежом, као и оптичком инфраструктуром.

У изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки IV. В. Агенција је пропустила да одржи усмену расправу и тиме поступила супротно члану 109. ЗУП-а, Телеком Србија а.д. је навео да је Агенција без основа, без адекватног образложења и нецелисходно закључила да је оператору Телеком Србија а.д., као оператору са ЗТС, за наредни период потребно наметнути свих пет обавеза оператора са ЗТС. Другим речима, Извештај о анализи тржишта предвиђа значајно веће обавезе Телеком Србија а.д., имајући у виду да обухвата три технологије, за разлику од првог Нацрта извештаја о анализи тржишта који је предвиђао само једну технологију. Агенција је, према мишљењу Телеком Србија а.д., била у обавези да одржи усмену расправу и омогући Телеком Србија а.д. да се изјасни на додатне обавезе које

предвиђа Извештај о анализи тржишта, те је оператор доставио предлог за одржавање усмене расправе.

Агенција је пажљиво размотрила ове наводе и указује да је у Извештају о анализи тржишта, у тачки 6. *Обавезе оператора са значајном тржишном снагом*, детаљно образложила питање обавеза које ће бити одређене оператору Телеком Србија а.д. као оператору са ЗТС, а одређивање обавеза из става II. диспозитива овог решења је, такође, у целости већ појашњено и у образложењу овог решења. Агенција је о предлогу за одржавање усмене расправе одлучила као у ставу IX. диспозитива овог решења, што је већ образложено.

У изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године, у тачки *V. Осврт на Преглед тржишта електронским комуникација и поштанских услуга за 2021. годину Агенције*, Телеком Србија а.д. је навео да, имајући у виду да је Агенција 10.11.2022. године на свом сајту објавила Преглед тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину, задржава свако право које му припада по Закону, ЗУП-у и другим релевантним законским и подзаконским прописима да се на исти изјасни, у мери у којој је исти значајан за чињенична и правна питања за одлучивање у овом предмету.

Агенција је, оцењујући ове наводе, пружила прилику оператору Телеком Србија а.д. да се изјасни на наведене чињенице од значаја за одлучивање у овој управној ствари, те му је дана 7.2.2022. године упутила обавештење са захтевом за изјашњење број: 1-03-349-32/22-12 на податке објављене у Прегледу тржишта електронских комуникација и поштанских услуга за 2021. годину, на које је имао могућност да се изјасни у року од 15 дана од дана пријема овог акта.

Телеком Србија а.д. је доставио изјашњење број: 66941/2 од 28.2.2023. године, заведено у Агенцији под бројем: 1-03-349-32/22-13 од 1.3.2023. године, у којем је истакао да остаје при свим изјашњењима у поднесцима од 5. априла 2022. године број: 1-03-349-32/22, од 2. августа 2022. године број: 1-03-349-32/22-8 и од 14. новембра 2022. године број: 465575/1.

У изјашњењу број: 66941/2 од 28.2.2023. године, у тачки *I. АГЕНЦИЈА НИЈЕ ОДГОВОРИЛА НА АРГУМЕНТАЦИЈУ ТЕЛЕКОМА У ВЕЗИ СА НЕПРАВИЛНИМ И НЕЗАКОНИТИМ ПОСТУПАЊЕМ РЕГУЛАТОРА*, Телеком Србија а.д. је навео да је у поднеску од 14. новембра 2022. године истакао низ аргумената и доказа којима се утврђује неправилно и незаконито поступање, али да је Агенција одлучила да се осврне само на једну тачку наведеног поднеска. Агенција је пропустила да образложи кршење општих правних начела управног поступка, неосновано и незаконито укључивање прелиминарних података из 2021. године у анализу стања тржишта, неосновано и незаконито отварање II круга јавних консултација којим се у потпуности мења став Агенције и друге чињеничне и правне недоследности када је реч о положају SBB DOO на релевантном тржишту. Телеком Србија а.д. је још једном позвао Агенцију да узме у обзир све пропусте и незаконитости и да их без одлагања исправи.

Агенција је размотрила ове наводе и указује да је у поступку одлучивања и доношења овог решења ценила пристигла изјашњења оператора, размотрила изнете примедбе и

сугестије и поводом истих заузела став дат у образложењу овог решења, те истиче да исти треба управо да буде изнет у образложењу решења, након што Агенција правилно, истинито и потпуно утврди све чињенице и околности које су од значаја за законито и правилно поступање у управној ствари.

У изјашњењу број: 66941/2 од 28.2.2023. године, у тачки *II. АГЕНЦИЈА ЈЕ НЕПРАВИЛНО ПРИМЕНИЛА ПРОПИСЕ И У ИЗВЕШТАЈ БЕЗ ПРАВНОГ ОСНОВА УКЉУЧИЛА ПРЕЛИМИНАРНЕ ПОДАТКЕ ИЗ 2021. ГОДИНЕ*, Телеком Србија а.д. је поновио своје наводе из претходно достављеног изјашњења број: 465575/1 од 14.11.2022. године. Уједно је истакао да образложење Агенције да су подаци прелиминарни зато што нису обрађени финансијски извештаји не може бити прихваћено, те да Агенција не може доносити одлуке нити утврђивати тржиште на основу података који су достављени у склопу техничких извештаја и које није анализирао у складу са поступком и Смерницама. Агенција мора узети правилно обрађене, утврђене и коначне податке, а који су из релевантног периода, у овом случају из периода 2018-2020. године.

Оцењујући наведено, Агенција констатује да је на ове наводе изнела свој став претходно дат у образложењу овог решења, укључујући и појашњење у погледу потпуне обраде годишњих техничких извештаја оператора за 2021. годину, као и периода на који се односи предметна анализа тржишта, уз осврт на релевантне одредбе Закона и Смернице.

У изјашњењу број: 66941/2 од 28.2.2023. године, у тачки *III. АГЕНЦИЈА ЈЕ НЕОСНОВАНО ОТВОРИЛА II КРУГ КОНСУЛТАЦИЈА*, Телеком Србија а.д. се позвао на наводе дате у претходно достављеном изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године. Даље, Телеком Србија је истакао да Агенцији не може бити дато законско право да мења правила поступка, већ да поступа само у оквирима које је сам законодавац одредио, односно Агенција је имала право да трајање јавних консултација буде дуже од 30 дана, што није искористила. Јасно је да је намера Агенције да спроведе други круг јавних консултација настала током спровођења поступка и да је усмерена искључиво на отежавање положаја Телеком Србија а.д. Агенција је претходна три круга анализе велепродајних тржишта спроводила по уобичајеној законској процедури, без отварања II круга јавних консултација. Такође, Агенција је по првом Нацрту извештаја о анализи тржишта, који је прошао јавне консултације, спровела поступак признавања својства странке у поступку по захтеву SBB DOO. Телеком Србија а.д. се изјаснио на околност да ли SBB DOO треба да буде странка у поступку утврђивања оператора са ЗТС на тржишту, међутим није добио одговор Агенције на своје изјашњење, односно како је ово питање решено. Телеком Србија а.д. је истакао да не постоји правни основ који би оправдао одлуку Агенције да сачини други Нацрт извештаја о анализи тржишта и објави позив за II круг јавних консултација. Такође, Агенција у својој анализи није навела утицај које то препреке већ постојећи оператор са ЗТС има на регулисаним тржиштима, у светлости тачке 56. Смерница, с обзиром да је и сама Агенција констатовала да SBB DOO поседује НФС мрежу која представља доминантан вид пружања малопродајне услуге широкопојасног приступа и да остварује највеће тржишно учешће, да покрива 1,1 милион корисника у густо насељеним местима и да је наведена НФС мрежа

надograђена најновијим DOCSIS 3.1 стандардом, за разлику од HFC мреже Телеком Србија а.д. која покрива дупло мањи број домаћинстава и има имплементиран старији DOCSIS 3.0 стандард. Такође, у тексту другог Нацрта извештаја о анализи тржишта, без икаквог покушаја да се образложи потпуни преокрет у разумевању стања на тржишту, Агенција је одлучила да се услуга *bitstream* приступа ипак може реализовати преко све три врсте технологије, те се поставља питање каква се промена десила у периоду од само четири месеца између ових нацрта извештаја о анализи тржишта да је Агенција заузела такав радикалан заокрет у свом поступању, а који ни на који начин није образложила.

Размотривши ове наводе, Агенција констатује да је на наводе у вези са спровођењем јавних консултација изнела свој став претходно дат у образложењу овог решења. У погледу навода да је *„намера Агенције да спроведе други круг јавних консултација настала током спровођења поступка и да је усмерена искључиво на отежавање положаја Телеком Србија а.д.“*, Агенција напомиње да поступа непристрасно и објективно у складу са јавним овлашћењима установљеним Законом, у циљу, између осталог, подстицања конкуренције електронских комуникационих мрежа и услуга, унапређивања њихових капацитета, односно квалитета и доприноса развоју тржишта електронских комуникација. Што се тиче поступка признавања својства странке у поступку по захтеву SBB DOO, оператор SBB DOO је у току поступка одређивања оператора са ЗТС и његових обавеза на овом релевантном тржишту Агенцији поднео захтев за признање својства странке у управном поступку број: 0356/2022 од 26.4.2022. године (заведен у Агенцији под бројем: 1-03-349-36/22 од 27.4.2022. године), у складу са одредбама члана 93. ЗУП-а. Агенција је, сагласно одредби члана 93. став 2. ЗУП-а, оператору Телеком Србија а.д. упутила захтев број: 1-03-349-36/22-1 од 6.5.2022. године, за упознавање са наводима из предметног захтева SBB DOO и достављање писменог изјашњења у року од 10 дана од дана пријема овог захтева. Оператор Телеком Србија а.д. је дана 20.5.2022. године доставио Агенцији изјашњење број: 188787/3-2022 (заведено у Агенцији под бројем: 1-03-349-36/22-2 од 20.5.2022. године), којим је, уз образложење, оспорио захтев SBB DOO да му се призна својство странке. Агенција је о овом захтеву одлучила закључком број: 1-03-349-36/22-3 од 10.10.2022. године, којим се одбија захтев за признање својства странке у управном поступку одређивања оператора са ЗТС и његових обавеза на релевантном тржишту. Уважавајући наводе Телеком Србија а.д., Агенција је дана 4.4.2023. године упутила допис оператору Телеком Србија а.д., којим му је достављен закључак број: 1-03-349-36/22-3 од 10.10.2022. године о одбијању захтева оператора SBB DOO, против кога није дозвољена жалба, нити се може покренути управни спор, већ се може побијати тужбом против овог решења, сагласно одредби члана 146. ст. 3. и 4. ЗУП-а. Поводом коментара оператора Телеком Србија а.д. да Агенција у својој анализи није навела утицај које то препреке већ постојећи оператор са ЗТС има на регулисаним тржиштима, Агенција указује да су у Извештају о анализи тржишта, у оквиру тачке 5. *Препреке за развој тржишне конкуренције*, детаљно размотрене препреке за развој тржишне конкуренције које би се, у одсуству претходне регулације, могле појавити на посматраном релевантном тржишту, на основу којих би се, у складу са Законом, одредиле обавезе које ће ефикасно уклонити уочене препреке и заштитити интересе крајњих корисника. У вези са наводима

оператора Телеком Србија а.д, да је у другом Нацрту извештаја о анализи тржишта Агенција одлучила да се услуга *bitstream* приступа ипак може реализовати преко све три врсте технологије, Агенција истиче да је и у првом Нацрту извештаја о анализи тржишта закључено да велепродајно тржиште средишњег приступа чини услуга *bitstream* приступа, која се може реализовати путем мреже бакарних парица и xDSL технологије, хибридних оптичко–коаксијалних мрежа оператора КДС и оптичких каблова у FTTx мрежној архитектури, с тим што би обавеза пружања велепродајне услуге *bitstream* приступа била одређена само за услугу која се пружа путем xDSL технологије. Такав закључак је донет на основу података достављених од стране оператора путем годишњих упитника за 2018, 2019. и 2020. годину, који су били расположиви у датом тренутку. Агенција указује да је, узевши у обзир све доступне податке оператора за 2021. годину достављене путем годишњих упитника, који су указали на значајне промене на тржишту, а ценећи и пристигла мишљења и коментаре у оквиру јавних консултација како оператора, тако и Комисије за заштиту конкуренције, констатовала да је неопходно изменити закључке из првог Нацрта извештаја о анализи тржишта, односно да обавеза пружања велепродајне услуге *bitstream* приступа треба да буде одређена и за услугу која се пружа путем хибридних оптичко–коаксијалних мрежа, као и путем оптичких каблова у FTTx мрежној архитектури. У вези са наводима да Агенција „такав заокрет“ није образложила, Агенција указује да су промене констатоване и закључци образложени кроз целокупан текст Извештаја о анализи тржишта.

У изјашњењу број: 66941/2 од 28.2.2023. године, у тачки *IV. НЕОСНОВАНOST НАВОДА АГЕНЦИЈЕ У ВЕЗИ СА ИЗОСТАВЉАЊЕМ SBB КАО ОПЕРАТОРА СА ЗТС*, Телеком Србија а.д. је поново навео да је ове аргументе подробно образложио у претходно достављеном изјашњењу број: 465575/1 од 14.11.2022. године. Уз то, навео је да су нетачне констатације Агенције којима се позива на примену Смерница, на начин да је њихова примена у односу на Смернице из 2002. године утицала да Агенција промени своје закључке у односу на претходни круг анализе. У тексту Смерница се није десила никаква измена у првој половини 2022. године која би оправдала селективну примену одредби Смерница, које су на снази од 2018. године. Агенција је пропустила да да могућност за другачије разматрање да учесник на тржишту и са уделом на тржишту нижим од 40% може имати доминантан положај уколико су испуњени одређени услови. Додатно, Агенција је пропустила да констатује да, осим тржишног учешћа, постоји читав низ елемената који се мора узети у обзир приликом одређивања доминантног положаја. Ако је циљ Агенције био да заштити конкуренцију на релевантном тржишту, Агенција је, према речима Телеком Србија а.д., морала узети у обзир оно што је сама тврдила у Извештају о анализи тржишта, да SBB DOO и Телеком Србија а.д. заједно контролишу око 90% релевантног тржишта, од чега више од трећине отпада на SBB DOO. Такође, Комисија за заштиту конкуренције је предложила да се Нацрт извештаја о анализи тржишта допуни разлозима зашто SBB DOO није више оператор са ЗТС. Ипак, Агенција је пропустила да одговор на ово питање достави у току поступка.

Агенција је пажљиво размотрила ове наводе и констатује да је на наводе у вези са испитивањем критеријума за утврђивање ЗТС оператора SBB DOO већ изнела свој став дат у

образложењу овог решења. Што се тиче примене Смерница, Агенција указује да је претходни круг анализе овог релевантног тржишта спровела током 2018. и 2019. године узимајући у обзир Смернице из 2002 године, јер је анализа релевантног тржишта отпочета пре ступања на снагу нових Смерница из 2018. године, те су током читавог поступка узете у обзир Смернице из 2002. године, које су важиле у тренутку започињања овог поступка, имајући у виду сходну примену одредаба члана 197. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06 и 115/21), којима је прописана општа забрана повратног дејства општих правних аката. У овом кругу анализе релевантног тржишта узете су у обзир Смернице из 2018. године током целокупног поступка, стога су погрешни наводи Телеком Србија а.д. о селективној примени одредби Смерница. Такође, што се тиче мишљења које је Комисија за заштиту конкуренције доставила на први Нацрт извештаја о анализи тржишта, Агенција је у складу са истим извршила одговарајуће допуне и корекције, што је већ претходно наведено у образложењу овог решења.

У изјашњењу број: 66941/2 од 28.2.2023. године, у тачки *V. ИСКЉУЧИВАЊЕ ХИБРИДНЕ ОПТИЧКЕ-КОАКСИЈАЛНЕ МРЕЖЕ ОПЕРАТОРА КДС И ОПТИЧКИХ КАБЛОВА У FTTx МРЕЖНОЈ АРХИТЕКТУРИ*, Телеком Србија а.д. је указао да је Агенција у првом Нацрту извештаја о анализи тржишта закључила да се услуга *bitstream* приступа може реализовати само путем xDSL технологије. Ипак, у наредној фази поступка, Агенција је одлучила да без икаквог образложења уведе и друге две врсте технологије. Агенција је оправдавала увођење оператору Телеком Србија а.д. обавеза оператора са ЗТС у односу на његову оптичку мрежу процентуално значајним растом ове мреже уопштено према прелиминарним подацима из 2021. године. Телеком Србија а.д. је истакао да је овај скок резултат чињенице да је заступљеност ове мреже мала и да се сваки даљи развој статистички показује као велики скок, али да је у реалности проценат њене заступљености у односу на остале архитектуре и даље значајно мањи. Друго, наметање обавеза и у односу на ову мрежу је неоправдано непропорционално, јер су иницијална и тренутна улагања Телеком Србија а.д. у развој ове мреже значајна, а приход од улагања ће се показати тек у наредним годинама. Усвајање новог приступа, супротно образложењу Агенције из првог Нацрта извештаја о анализи тржишта, доводи, према мишљењу Телеком Србија а.д., до правне несигурности и неконзистентности у поступању регулатора, као и флагрантног кршења општих правних начела законитости и предвидивости.

Оцењујући ове наводе, Агенција констатује, као што је претходно већ образложено, да је у првом Нацрту извештаја о анализи тржишта закључено да предметно релевантно тржиште чини услуга *bitstream* приступа, која се може реализовати путем било које од три мреже оператора (мреже бакарних парица и xDSL технологије, хибридних оптичко-коаксијалних мрежа оператора КДС и оптичких каблова у FTTx мрежној архитектури), с тим што би обавеза пружања велепродајне услуге *bitstream* приступа била одређена само за услугу која се пружа путем xDSL технологије. Такав закључак је донет на основу података достављених од стране оператора путем годишњих упитника за 2018, 2019. и 2020. годину, који су били расположиви у датом тренутку. Агенција истиче да је, имајући у виду да се ради о

претходној регулацији тржишта, за будући период од најмање три године, било неопходно и оправдано приликом одлучивања узети у обзир све расположиве податке. С тим у вези, Агенција је, узевши у обзир све доступне податке оператора за 2021. годину, достављене путем годишњих упитника, који су указали на значајне промене на тржишту, а ценећи и пристигла мишљења и коментаре у оквиру јавних консултација како оператора, тако и Комисије за заштиту конкуренције, изменила закључке из првог Нацрта извештаја о анализи тржишта, односно Агенција је закључила да обавеза пружања veleпродајне услуге *bitstream* приступа треба да буде одређена и за услугу која се пружа путем хибридниx оптичко-коаксијалних мрежа, као и путем оптичких каблова у FTТх мрежној архитектури.

У изјашњењу број: 66941/2 од 28.2.2023. године, у тачки VI. НЕДОСТАЦИ У ИЗВЕШТАЈУ, Телеком Србија а.д. је навео да је Агенција пропустила да утврди да би се ефекти претходне регулације могли постићи и наметањем мањег броја обавеза за оператора са ЗТС из члана 63. ЗЕК. Телеком Србија је, такође, указао да је потребно прецизирати од када се уводи примена LRIC методологије за одређивање цена услуга дефинисаних у предметној анализи, шта подразумева фазна примена трошковно заснованих цена, који временски период би покривала фазна примена, као и да је потребно дефинисати или квантификовати шта подразумева значајно одступање и који критеријум се узима у обзир приликом одлучивања да се цене одређују на основу модела текућих трошкова или на основу упоредивих тржишта. Телеком Србија а.д. је истакао да се резултати TD LRIC модела развијеног од стране оператора могу користити приликом упоређивања, као и да регулатори неких европских земаља признају извештавање оператора по TD LRIC методологији. Телеком Србија а.д. је навео да сматра да је од изузетне важности омогућити операторима увид у модел који ће Агенција примењивати за ове намене, у складу са праксом европских регулатора, како би оператори разумели процес алокације и начина на који су достављени подаци искоришћени, што ће допринети и квалитету приликом достављања података у наредном периоду. Агенција није уважила нити дефинисала прецизирање које је Телеком Србија а.д. изнео на текст Извештаја о анализи тржишта, те се може извести закључак да Агенција само *pro forme* поштује ЗЕК, а да уопште не узима у разматрање коментаре и предлоге оператора: у појмовнику је потребно прецизирати да ли алтернативни оператор пружа малопродајне услуге преко своје инфраструктуре, односно да ли користи veleпродајне услуге оператора који нема ЗТС; поделу veleпродајне услуге *bitstream* урадити по технологији, а не по мрежној архитектури; дефиниција из Експланаторног меморандума наведена у првом ставу тачке 3.1.4 Извештаја о анализи тржишта требало би да буде наведена у појмовнику/дефиницијама; у табели 3. на страни 65. Извештаја о анализи тржишта наведено је да укупан број *homes passed* домаћинстава представља збир домаћинстава повезаних бакарном парицом и домаћинстава на оптици, али се наведени подаци не могу сабирати на изнети начин; у табели 3. на страни 65. Извештаја о анализи тржишта наведено је да је Телеком Србија а.д. присутан у 168 општина, док је у тексту на истој страни означено да је присутност Телеком Србија а.д. у 169 општина; у тачки 6.3. Извештаја о анализи тржишта, у ставу 3, наводи се да Агенција може објавити одређене податке које достави Телеком Србија а.д. уколико би исто допринело развоју делотворне

конкуренције, те се предлаже брисање наведене могућности, јер не доприноси развоју конкуренције; у тачки 6.4. Извештаја о анализи тржишта предлаже се брисање алинеје 7, с обзиром да иста не доприноси обезбеђивању лојалне конкуренције у пружању услуга; потребно је прецизирати последњу алинеју у тачки 6.4 на страни 91. Извештаја о анализи тржишта у правцу ко изводи додатне радове и о чијем трошку, будући да су исти потребни за реализацију *bitstream* услуге; потребно је прецизирати 2. алинеју на страни 94. Извештаја о анализи тржишта да ли се наведено односи и на оптику; у тачки 4. на страни 97. Извештаја о анализи тржишта, према мишљењу Телеком Србија а.д., за повезивање по оптици увек су потребни додатни радови на довођењу оптике у стан корисника, односно додатни ресурси. На крају, Телеком Србија а.д. је истакао да је Европска комисија донела нову Препоруку 2020/2245 од 18. децембра 2020. године о релевантним тржиштима производа и услуга у области електронских комуникација подложним *ex ante* регулацији, којом су следећа тржишта предвиђена као тржишта подложна претходној регулацији: велепродајно тржиште локалног приступа елементима мреже који се пружа на фиксној локацији и велепродајно тржиште наменског капацитета. Агенција није донела нову одлуку усклађену са овом препоруком, већ у поступку анализе тржишта поступа по Одлуци о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији донетој у складу са ранијом Препоруком Комисије о релевантним тржиштима 2014/710/EУ. Имајући у виду члан 59. став 2. Закона, те да Препорука Комисије о релевантним тржиштима 2014/710/EУ више није на снази, Агенција је била у обавези да поступи по наведеном акту из 2020. године.

Размотривши наведено, Агенција указује да је појашњење у погледу одређивања обавеза оператору Телеком Србија а.д. већ претходно дато у образложењу овог решења. Што се тиче LRIC методологије, Агенција је свој став по овом питању образложила након јавних консултација на други Нацрт извештаја о анализи тржишта, те, након поновног разматрања, остаје при изнетом ставу и напомиње да ће, након доношења решења о одређивању оператора са ЗТС на релевантном тржишту и његових обавеза, спровести поступак и донети решење којим се одређују цене велепродајних услуга широкопојасног приступа применом LRIC модела. У случају да се утврди да трошковно засноване цене према LRIC моделу значајно одступају од цена на упоредивим тржиштима, Агенција може одредити цене велепродајних услуга широкопојасног приступа применом модела упоређивања цена (*benchmarking*) или модела текућих трошкова. Имајући у виду поступак који претходи доношењу решења о одређивању наведених цена и временски оквир њихове примене, почетак примене цена утврђених решењем се може очекивати током 2023. године. Дакле, примена одговарајуће трошковне методологије, као и временски период фазне примене, уколико би било процењено да је она потребна, биће одређени решењем којим се одређују цене велепродајних услуга широкопојасног приступа. У случају коришћења модела упоређивања цена или модела текућих трошкова, сви детаљи у вези са одређивањем цена применом ових модела, као и разлози за избор одређеног модела, такође ће бити садржани у решењу којим се одређују цене велепродајних услуга широкопојасног приступа, а које ће бити донето након спроведеног поступка у складу са ЗУП-ом, у коме ће странка имати могућност да се изјасни на предочене чињенице и околности. Агенција је у примени LRIC

модела прописала приступ „одоздо према горе“, у складу са Препоруком Комисије од 11. септембра 2013. године о јединственим обавезама недискриминације и трошковним методологијама у циљу унапређења конкуренције и побољшања инвестиционе климе у области широкопојасног приступа (2013/466/EУ), којом је ВU LRIC+ методологија препоручена методологија за одређивање цена регулисаних велепродајних услуга приступа. Агенција истиче да су Правилником о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација („Службени гласник РС“, бр. 52/11 и 53/21) регулисане основе LRIC модела и начин његове примене, што обезбеђује транспарентност и правну сигурност у погледу примене овог модела. Што се тиче коментара „да Агенција само *pro forme* поштује ЗЕК, а да уопште не узима у разматрање коментаре и предлоге оператора“, Агенција још једном указује да поступа у складу са јавним овлашћењима прописаним Законом, те да правилно, истинито и потпуно утврђује све чињенице и околности које су од значаја за законито и правилно поступање у управној ствари, сагласно одредбама ЗУП-а, те да су сви коментари и предлози брижљиво размотрени од стране Агенције и став поводом истих детаљно образложен и појашњен. Преостале коментаре на Извештај о анализи тржишта Агенција је разматрала након јавних консултација на други Нацрт Извештаја о анализи тржишта и изнела свој став у Извештају о анализи тржишта, те их је поново размотрила и остаје при истом. Дакле, што се тиче прецизирања појма алтернативног оператора, Агенција констатује да у оквиру дефиниције појма алтернативног оператора није искључена могућност да алтернативни оператор користи мрежу другог оператора, уколико тај оператор није оператор са ЗТС. Уколико неки оператор користи велепродајне услуге *bitstream* приступа оператора са ЗТС како би крајњим корисницима пружао јавно доступну телефонску услугу или услугу широкопојасног приступа интернету, тада се тај оператор сматра оператором корисником. У погледу поделе *bitstream* услуге по технологији, а не по мрежној инфраструктури, Агенција указује да се појам архитектуре користи у случају оптичких мрежа, будући да се односи на приступ који у пракси може бити реализован као FTTB или FTTH. У овом случају није адекватно да се за оба случаја користи термин мрежа, имајући у виду да се код реализације путем FTTB архитектуре, на пример, може радити о комбинацији оптичке мреже са мрежом бакарних парица и VDSL технологијом. У вези са дефиницијом из Експланаторног меморандума наведеној у првом ставу тачке 3.1.4, Агенција указује да је дефинисање велепродајног тржишта средишњег приступа обрађено кроз комплетно поглавље 3. Извештаја о анализи тржишта. Дефиниције тржишта су подложне изменама услед промене одговарајуће регулативе или технолошких промена на тржишту. Такође, појединачна национална тржишта имају и одређене специфичности, које се такође узимају у обзир. С тим у вези, Агенција сматра да у конкретном случају није примењиво уводити појединачну дефиницију тржишта у оквиру дефиниција појмова. Даље, Агенција се слаже да су појмови повезаног и покривеног домаћинства различити по дефиницији. Међутим, Агенција не располаже детаљним мапама покривања оператора на основу којих би могла да прецизније утврди којим врстама мрежа су покривена одређена домаћинства и да ли долази до преклапања између различитих врста мрежа код истог оператора. С тим у вези, Агенција се

користи искључиво подацима прикупљеним од оператора путем годишњих упитника, односно у конкретном случају подацима достављеним од стране оператора путем годишњих извештаја за податке о инфраструктури. Податак који је наведен у табели 3. је дат уз образложење на који начин је добијен, а узевши у обзир чињеницу да је бакарном мрежом покривена готово цела територија Републике Србије. У погледу података о присутности Телеком Србија у општинама, Агенција констатује да се коментар оператора Телеком Србија а.д. односи на други Нацрт Извештаја о анализи тржишта, те да је Агенција извршила потребну корекцију у Извештају о анализи тржишта. Што се тиче објављивања одређених података, Агенција указује да се такво објављивање врши у складу са одредбом члана 66. став 4. Закона и поштујући одредбе закона којим се уређује правна заштита пословне тајне. Даље, Агенција констатује да је обавеза омогућавања приступа системима оперативне подршке или сличним софтверским системима, ради обезбеђивања лојалне конкуренције у пружању услуга електронских комуникација дефинисана у потпуности у складу са одредбом члана 67. став 3. тачка 7) Закона. Агенција констатује да се последња алинеја у тачки 6.4 на страни 91. Извештаја о анализи тржишта на коју се оператор Телеком Србија а.д. позива, односи на поштовање рокова, те указује да се детаљи који се односе на техничке и комерцијалне услове прецизније дефинишу у одговарајућој стандардној понуди. Што се тиче 2. алинеје на страни 94. Извештаја о анализи тржишта, Агенција напомиње да је велепродајна услуга рашчлањеног приступа локалној петљи која је тренутно расположива на тржишту у Републици Србији услуга коју пружа оператор Телеком Србија а.д. у складу са одговарајућом стандардном понудом за услугу рашчлањеног приступа локалној петљи и која се реализује путем мреже бакарних каблова. С тим у вези, Агенција указује да се под услугом рашчлањеног приступа локалној петљи која се наводи у тачки 6.4. Извештаја о анализи тржишта у контексту обавезе омогућавања миграције са једне на другу врсту услуге, односи на напред наведену услугу коју пружа оператор Телеком Србија а.д. Што се тиче тачке 4. на 97. страни Извештаја о анализи тржишта, Агенција указује да су обавезе наведене у тачки 7. Извештаја о анализи тржишта дефинисане у свему у складу са одредбама члана 63. Закона. У погледу примене Препоруке 2020/2245, Агенција напомиње да, сагласно одредби члана 59. став 2. Закона, одређује релевантна тржишта уз примену одговарајућих препорука Европске уније о тржиштима подложним претходној регулацији. Имајући у виду да Република Србија није чланица Европске уније, не постоји законска обавеза примене Препоруке 2020/2245 одмах по њеном доношењу, већ је Агенција, према одредби члана 59. став 2. Закона, увек примењивала одговарајуће препоруке Европске уније о тржиштима подложним претходној регулацији у складу са достигнутим развојем тржишта електронских комуникација, као и могућностима и границама које даје постојећи законски оквир. Тако је и усклађивање са Препоруком Комисије о релевантним тржиштима 2014/710/ЕУ извршено 2018. године, након спроведеног круга анализа релевантних тржишта, доношењем Одлуке о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС“, број 78/18), односно 4 године након што је донета поменута препорука. Одлука о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији је, дакле, донета уз примену Препоруке Комисије о релевантним тржиштима 2014/710/ЕУ и, заједно са

одредбама чл. 59. и 60. став 1. Закона, представља правни основ за спровођење предметне анализе тржишта. Поред тога, Агенција подсећа да, сагласно одредбама Препоруке 2020/2245, у зависности од националних специфичности, национална регулаторна тела могу утврдити и друга релевантна тржишта подложна претходној регулацији, што значи да би и ово тржиште, сагласно Препоруци 2020/2245, било подложно претходној регулацији уколико би то показао Тест три критеријума.

Као што се из напред наведеног може закључити, Агенција је у поступку одлучивања у потпуности ценила пристигла изјашњења оператора Телеком Србија а.д., размотрила изнете примедбе и сугестије и поводом истих заузела став који је дат у образложењу овог решења.

Надлежност Агенције да одлучује о правима и обавезама оператора и корисника прописана је одредбом члана 8. став 1. тачка 2) Закона.

Одредбама члана 17. Закона и члана 21. Статута Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге („Службени гласник РС“, бр. 125/14 и 30/16, у даљем тексту: Статут), прописано је, између осталог, да директор Агенције заступа и представља Агенцију и да је одговоран за законитост њеног рада.

Одредбама члана 22. Закона и члана 28. Статута, регулисано је одлучивање о правима и обавезама оператора и корисника, односно, између осталог, прописано је да Агенција о правима и обавезама оператора и корисника из овог закона одлучује решењем које доноси директор Агенције.

На основу наведеног, одлучено је као у диспозитиву овог решења.

Упутство о правном средству: Ово решење је коначно сагласно члану 22. став 4. Закона и против истог се може тужбом покренути управни спор пред Управним судом, у року од 30 дана од дана његовог достављања.

ДИРЕКТОР

Драган Пејовић

Доставити:

- Предузећу за телекомуникације Телеком Србија а.д., Таковска 2, Београд,
- SERBIA BROADBAND — SRPSKE KABLOVSKE MREŽE D.O.O., Београд, Булевар Дапчевића 19,
- Сектору за анализу тржишта и економске послове - Служби за анализу тржишта и рачуноводство трошкова.